

สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงในทัศนะของนักศึกษา

ปริญญานิพนธ์

ของ

ประภาศรี สุนันทบุตร

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 20 พระโขนง กรุงเทพฯ 11 โทร. 3921676, 3916068

10 ส.ค. 2523

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

เมษายน 2522

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

78987

สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงในทัศนะของนักศึกษา

บทคัดย่อ

ของ

ประภาศรี สุฉันทบุตร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

เมษายน 2522

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงในทัศนะของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมในห้องเรียน กลุ่มเพื่อน การบริหาร และอาคารสถานที่ กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 1,890 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสำรวจจิกจกรรมในสถาบันอุดมศึกษา (ICA) แบบสอบถามได้รับคืนมาร้อยละ 80.21 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาการอยละ t - test และ F - test การวิจัยปรากฏผลดังต่อไปนี้

สภาพแวดล้อมในห้องเรียน นักศึกษามีความสัมพันธ์อันดีกับอาจารย์ผู้สอน มีการแข่งขันกันในการเรียน แต่การถกเถียงปัญหาหรืออภิปรายทางวิชาการกับอาจารย์หรือกับเพื่อนนักศึกษาค่อนข้างน้อย

สภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนนักศึกษาค่อนข้างน้อย ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ทางอารมณ์หรือสติปัญญา

สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหาร ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษาน้อย นักศึกษาได้รับความสะดวกในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนน้อย และได้รับคำแนะนำในการศึกษาและเลือกวิชาเรียนจากมหาวิทยาลัยน้อย

สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ห้องเรียนร้อน อับอากาศและแออัดมาก มีเสียงรบกวนจากข้างนอกเข้ามาในห้องเรียนเสมอ จำนวนนักศึกษาที่มีมากเกินไปมีส่วนทำให้การเรียนของนักศึกษาไม่บรรลุผลตามที่ต้องการ สำหรับบริการด้านห้องสมุด จัดได้ดีและใช้ได้สะดวก และมีหนังสือพอเพียงที่ต้องการศึกษาค้นคว้า

นักศึกษารายและนักศึกษาหญิงมีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมในทุก ๆ ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกันมีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านกลุ่มเพื่อน และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการบริหาร นักศึกษาในคณะวิชาต่างกันมีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมไม่แตกต่างกัน นักศึกษาที่เข้าศึกษาในระยะเวลาต่างกันมีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านห้องเรียน กลุ่มเพื่อน และอาคารสถานที่ และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการบริหาร

A STUDY OF RAMKAMHAENG UNIVERSITY ENVIRONMENT
AS PERCEIVED BY STUDENTS

AN ABSTRACT

BY

PRAPASRI SUCHANTABUTRA

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

April, 1979

The purpose of this study was to investigate Ramkamhaeng University environment as perceived by students concerning classroom environment, peer group environment, administration environment and physical environment. The simply randomised group consisted of one thousand eight hundred and ninety students. The questionnaire was adapted from the Inventory of College Activities (ICA). Eighty point twenty-one percent of questionnaires were returned. One-way analysis of Variance, percentage, t-test and F-test were used for data analysis.

The major findings of this study were as follows:

Classroom environment : Students have good relations with lecturers. They have competition in their studies but very few have a chance to discuss any academic problems with friends or lecturers.

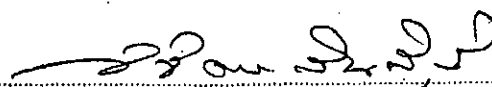
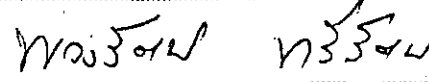
Peer group environment : There are less emotional and intellectual relations among students.

Administration environment : Administrators have less willingness to listen to the students' opinions. Students have little convenience to organize the activities for public services. Few students are given advices about their studies and subjects in the university.

Physical environment : Classrooms are too warm, stuffy, too crowded and a lot of noise from outside. The exceptionally large number of students is one factor that makes their studies ineffective. However, there are enough books in the library for reading in their fields of study with good and convenient library services.

Students of different sexes have different perceptions of Ramkamkaeng University environment significantly at .01. Students coming from different parts of the country have different perceptions concerning their peer group environment significantly at .01 and concerning the administration environment significantly at .05. However, as far as classroom and physical environment are concerned, there are no differences in their perceptions. Students entering the university at different times have different perceptions concerning the classroom environment significantly at .01 and concerning the administration environment significantly at .05.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิติได้พิจารณาปัญหานี้นี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาหาบัณฑิตของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

 ประธาน
 กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือแนะนำอย่างดียิ่งจาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร สิ้นลิรี และอาจารย์พวงรัตน์ ทวีรัตน์ ที่กรุณา
เป็นที่ปรึกษา ให้แนวคิด และสละเวลาเพื่อตรวจแก้ไขถ้อยคำสำนวน ผู้วิจัยขอกราบ
ขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ และขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.สมสุข ชีระพิจิตร
ดร.พนม พงษ์ไพบูลย์ ดร.อินทร์ ศรีคุณ และ ดร.ประชุม รอดประเสริฐ ที่ได้
กรุณาอ่านและตรวจแก้ไขแบบสอบถาม

ขอขอบคุณอาจารย์อนุสรณ์ สกุลคุ และนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย
รามคำแหง ที่ช่วยประสานงานในการเก็บแบบสอบถาม รวมทั้งนักศึกษามหาวิทยาลัย
รามคำแหงที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ และท้ายสุดขอขอบคุณเป็นพิเศษ
สำหรับ น.พ.หาญ สุนันท์บุตร ซึ่งเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัย
ตลอดมา

ประกาศรี สุนันท์บุตร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
คำนำ	1
/ ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ	7
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	8
2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	
เทคนิควิธีและเครื่องมือมาตรฐานในการศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย	10
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
3 วิธีดำเนินการ	31
แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง	31
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	32
วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล	35
วิธีจัดการกระทำกับข้อมูล	35
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	38
4 ผลการค้นคว้า	40
ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผล	40
ผลการค้นคว้า	40
สภาพแวดล้อมในห้องเรียนในทัศนะของนักศึกษา	41
สภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อนในทัศนะของนักศึกษา	44

สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหารในทัศนะของนักศึกษา	46
สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ในทัศนะของนักศึกษา	49
การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทัศนะของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อม มหาวิทยาลัยรามคำแหงจำแนกตามเพศ	52
การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทัศนะของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อม มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำแนกตามภูมิลำเนา	53
ความแปรปรวนคะแนนทัศนะของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อม มหาวิทยาลัยรามคำแหง	54
การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทัศนะของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อม มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำแนกตามระยะเวลาที่เข้ามาศึกษา ในมหาวิทยาลัย	55
5 บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	56
บทย่อ	56
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	56
วิธีดำเนินการวิจัย	56
การวิเคราะห์ข้อมูล	57
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
อภิปรายผล	61
ข้อเสนอแนะ	67
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป	68
บรรณานุกรม	69
ภาคผนวก	71

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนนักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ตั้งแต่ พ.ศ. 2514 ถึง พ.ศ. 2521	4
2	จำนวนนักศึกษาที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามคณะวิชา	32
3	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนและสมบูรณ์จำแนกตามคณะวิชา	35
4	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนและสมบูรณ์จำแนกตามเพศและคณะวิชา	36
5	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนและสมบูรณ์จำแนกตามภูมิลำเนาและคณะวิชา	37
6	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนและสมบูรณ์จำแนกตามระยะเวลาที่เข้ามาศึกษา ในมหาวิทยาลัย และคณะวิชา	37
7	สภาพแวดล้อมในห้องเรียนในทัศนะของนักศึกษา	41
8	สภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อนในทัศนะของนักศึกษา	44
9	สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหารในทัศนะของนักศึกษา	46
10	สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ในทัศนะของนักศึกษา	49
11	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทัศนะของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อม มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำแนกตามเพศ	52
12	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทัศนะของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อม มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำแนกตามภูมิลำเนา	53
13	ความแปรปรวนคะแนนทัศนะของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย รามคำแหงระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิชานิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ รัฐศาสตร์ มนุษยศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และวิทยาศาสตร์	54
14	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทัศนะของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อม มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำแนกตามระยะเวลาที่เข้ามาศึกษาใน มหาวิทยาลัย	55

คำนำ

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันทางวิชาการชั้นสูง มีจุดมุ่งหมายในการสร้างสรรค์ และจรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพออกมารับใช้สังคม และพัฒนาประเทศ แนวทางปฏิบัติเพื่อดำรงความเป็นเลิศทางวิชาการนั้น มหาวิทยาลัย จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างเป็นองค์ประกอบ สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย (College Environment) นับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่ง เพราะสภาพแวดล้อม มหาวิทยาลัยมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ และพัฒนาการทุกด้านของมวลสมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นิสิต นักศึกษาในสังคมมหาวิทยาลัยนั้น ๆ (วิไลวรรณ พิธิยานุวัฒน์ และ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2519 : 21)

สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย หมายรวมถึง ระบบการศึกษา ระบบการปกครอง และกิจกรรมทุกอย่างในมหาวิทยาลัย (จินตนา ยศสุนทร 2509 : 23) แอสติน (Astin. 1958 : 56) ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยว่าเป็นสิ่งเร้า อันทรงศักยภาพ (Potential Stimulus) ที่มีผลกระทบต่อพัฒนาการของนักศึกษา และสามารถที่จะศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยได้ โดยการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษา รวมทั้งกิจกรรม เหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยนั้น ๆ เพส และสเติร์น (Pace and Stern. 1958 : 260) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยว่า เป็นสิ่ง บังคับให้ทุกคนในสังคมมหาวิทยาลัยต้องทำ เช่น การกระทำตามกฎหมาย ระเบียบวินัย ขอบบังคับ และการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้เป็นสภาพแวดล้อมที่เสริมแรงให้นิสิต นักศึกษาเกิดความต้องการที่จะเสริมสร้างบุคลิกภาพได้ ดังนั้นมหาวิทยาลัยต้องการ

ที่จะพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพตามที่พึงปรารถนา มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้เรียนรู้และพัฒนาตัวเอง จนสุดขีดความสามารถ เพื่อที่จะได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักศึกษาให้ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

มหาวิทยาลัยรามคำแหงได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2514 โดยกำหนดการจัดตั้งในมาตรา 5 ของพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหงไว้ว่า "ให้จัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นมหาวิทยาลัยหนึ่ง เรียกว่ามหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นสถาบันการศึกษา และการวิจัยแบบทฤษฎีปฏิบัติ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง และทุนบำรุงวัฒนธรรม" (มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2514 : 4) และมีเหตุผลในการจัดตั้งท้ายพระราชบัญญัติไว้ดังนี้ (ราชกิจจานุเบกษา 2514 : 89)

"เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้คือ เนื่องจากประเทศไทยมีพลเมืองเพิ่มมากขึ้น เป็นเหตุให้นักเรียนนักศึกษาไม่มีที่เรียน ดังปรากฏเป็นปัญหาประจำมาทุกปี เพราะมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีนักศึกษาเป็นจำนวนมาก แต่ที่เล่าเรียนคับแคบไม่อาจรับนักศึกษาเพิ่มจำนวนขึ้นได้ และเพื่อให้มหาวิทยาลัยแห่งนี้เป็นทฤษฎีปฏิบัติ รับนักศึกษาได้ทั่วไปโดยมาฟังคำสอนที่มหาวิทยาลัยก็ได้ หรือจะซื้อคำสอนจากมหาวิทยาลัยไปเรียนด้วยตนเองแล้วมาสมัครสอบก็ได้ เป็นการให้การศึกษาแก่ชนทุกชั้นเพื่อสร้างคุณภาพความรู้ความสามารถของประชาชนไทยให้สูงขึ้น ทัดเทียมอารยประเทศ และเป็นการระดมทุนให้นักศึกษาไปหาที่เล่าเรียนในต่างประเทศ อันเป็นการสูญเสียเงินตราต่างประเทศปีหนึ่ง ๆ มีไม่น้อย และเป็นการแก้ปัญหาข้อกล่าวหาว่า นักศึกษาไม่มีที่เล่าเรียนให้หมดสิ้นไป"

จุดมุ่งหมายเดิมในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยรามคำแหงนั้น คือต้องการที่จะแก้ปัญหาให้นักศึกษาไม่มีที่เรียนโดยเฉพาะ—จึงได้จัดตั้งขึ้นเป็นสถาบันการศึกษาและวิจัยแบบทฤษฎีปฏิบัติ ซึ่งมีความหมายนั่นเองเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยเปิด กล่าวคือเปิดโอกาสให้ประชาชนที่สนใจได้ศึกษาเล่าเรียนในระดับมหาวิทยาลัย โดยไม่ต้องผ่านการสอบคัดเลือก ไม่ต้องเข้าไปนั่งฟังคำบรรยายในชั้นเรียน เมื่อสมัครเรียนแล้วนักศึกษาจะเล่าเรียนจากสื่อการสอน

แบบประสม คือ การอ่านตำรา หรือสิ่งพิมพ์ บทเรียน ทางไปรษณีย์ ควบคู่ไปกับการชม และฟังรายการสอน ทางโทรทัศน์ และวิทยุ อภิปรายหรือซักถามอาจารย์ผู้สอน ตาม ศูนย์ศึกษาที่ตั้งขึ้นตามจังหวัดต่าง ๆ โดยไม่ต้องเดินทางเข้าศูนย์กลาง เช่น กรุงเทพมหานคร การประเมินและวัดผลทางการเรียนทำได้โดยให้นักศึกษาทำงานที่มอบหมาย ส่งไปให้ คอมพิวเตอร์ตรวจที่มหาวิทยาลัย หรือให้อาจารย์ที่ศูนย์ศึกษาตรวจวิพากษ์วิจารณ์ และเข้า สอบไล่ประจำภาคการศึกษา เมื่อนักศึกษาทำงานตามกำหนดไว้ และสอบผ่านวิชาครบ ตามหลักสูตรแล้ว ก็จะได้รับปริญญาบัตร ซึ่งมีศักดิ์และสิทธิ์เหมือนปริญญาจากมหาวิทยาลัย ประเภทอื่น ๆ ทุกประการ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2519 : 16) ถ้าพิจารณาจาก พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง พุทธศักราช 2514 จะเห็นได้ว่าการกำหนดขอบเขต ของคำว่า "ตลาดวิชา" กำหนดไว้เพียงแค่ว่า เพียงแค่นักศึกษาโดยไม่มีการสอบคัดเลือก มหาวิทยาลัยรามคำแหงจึงได้เปิดรับนักศึกษาโดยไม่จำกัดจำนวน แต่ไม่ได้เตรียมระบบ การสอนที่จะช่วยให้นักศึกษา จำนวน 164,293 คน โดยเฉพาะผู้ที่กำลังทำงานหรืออยู่ตาม ต่างจังหวัดให้นักศึกษาเล่าเรียนได้ด้วยตนเอง นักศึกษาจึงถูกบังคับทางอ้อมให้เข้ามาฟัง การบรรยายที่มหาวิทยาลัย กิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยรามคำแหงก็เหมือนกับ มหาวิทยาลัยอื่น ๆ เกือบทุกประการ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมทางสังคม วิชาการ การบริหาร เช่น การจัดชุมนุมทางวิชาการ ชุมนุมกีฬา การบริหารองค์การนักศึกษา เป็นต้น มหาวิทยาลัย รามคำแหงจึงประสบปัญหาหอบค่าน เช่น ปัญหาเงินมาก งบประมาณน้อย เพราะรัฐบาล ถือว่ามหาวิทยาลัยแห่งนี้ช่วยตัวเองได้ โดยเก็บค่าหน่วยกิตจากนักศึกษา ปัญหาภาระงาน ของอาจารย์ ซึ่งต้องดูแลนักศึกษาที่อยู่ในความปกครองในอัตราส่วนที่ไม่สมดุลกัน (กองบรรณาธิการ น.ส.พ. ประชาธิปไตย 2519 : 5) จากสภาพการณ์ที่มหาวิทยาลัย - รามคำแหงกำลังเผชิญอยู่นี้ ความมุ่งหวังที่จะให้มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นสถาบันที่จะ พัฒนาสติปัญญา และบุคลิกภาพของนักศึกษาในต่างต่าง ๆ ก็อาจจะบรรลุเป้าหมายได้ยาก

นอกจากมหาวิทยาลัยรามคำแหงจะดำเนินงานผันแปรไปจากจุดมุ่งหมายเดิม จนมีลักษณะเหมือนมหาวิทยาลัยทั่ว ๆ ไปแล้ว ถ้าจะพิจารณาความสามารถในการผลิตบัณฑิต

มหาวิทยาลัยรามคำแหงได้ผลิตบัณฑิตปริญญาตรีรุ่นแรกจำนวน 1,256 คน รุ่นสองปีการศึกษา 2518 จำนวน 3,316 คน รุ่นที่ 3 ปีการศึกษา 2519 จำนวน 4,898 คน และรุ่น 4 ปีการศึกษา 2520 จำนวน 5,678 คน รวมแล้ว 4 รุ่น จำนวน 15,193 คน เมื่อเปรียบเทียบจำนวนผู้สมัคร เป็นนักศึกษา กับจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา นับว่าแตกต่างกันมาก ดังจะเห็นได้จากรายละเอียดจำนวนนักศึกษาแต่ละคณะ และจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา ที่แสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนนักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ตั้งแต่ พ.ศ. 2514 ถึง พ.ศ. 2521

ปีการศึกษา	จำนวนผู้สมัคร เป็นนักศึกษา	จำนวนผู้ลงทะเบียนเรียน	จำนวนผู้สำเร็จ การศึกษา	คิดเป็น ร้อยละ
2514	35,205	35,205	—	—
2515	8,726	23,117	—	—
2516	12,643	27,907	—	—
2517	22,286	44,213	1,256	3.56
2518	23,310	52,735	3,361	14.53
2519	42,169	76,399	4,898	17.55
2520	55,880	117,821	5,678	12.84
2521	85,506	164,293	—	—

ที่มา : สำนักบริการทางวิชาการ และทดสอบประเมินผล มหาวิทยาลัยรามคำแหง
(เอกสารโรเนียว) น.ป.ป. : ไม่มีเลขหน้า

จากตาราง 1 เมื่อเปรียบเทียบอัตราส่วนจำนวนผู้สมัคร เป็นนักศึกษาปีการศึกษา

2514 2515 2516 และ 2517 ซึ่งมีจำนวนถึง 130,442 คน กับจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในปี 2517 2518 2519 และ 2520 จำนวน 15,193 คน จะพบว่า อัตราส่วนผู้สมัคร เป็นนักศึกษากับผู้สำเร็จการศึกษาแตกต่างกันมาก คือ ผู้สำเร็จการศึกษามีเพียงร้อยละ 3.56 14.53 17.55 และ 12.84 ตามลำดับ ที่เป็นดังนี้ อาจเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ เกี่ยวกับการบริหาร มหาวิทยาลัยรามคำแหง และการจัดสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหง ก็อาจจะเป็นสาเหตุประการหนึ่งคือ ไม่ได้จัดสภาพแวดล้อมให้เสริมสร้างบรรยากาศที่จะเอื้ออำนวยให้นักศึกษาได้ศึกษาสำเร็จในเวลาอันสั้น และรวดเร็ว

แนวความคิดมุ่งหมายเดิมในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยรามคำแหงต้องการที่จะให้ มหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นตลาดวิชา หรือมหาวิทยาลัยเปิด แต่การดำเนินงานเท่าที่ผ่านมา ยังมีอุปสรรคเกี่ยวกับระบบงานที่จะนำมหาวิทยาลัยนี้ไปสู่จุดหมายปลายทางให้เป็นมหาวิทยาลัยเปิดอย่างแท้จริง จะเห็นได้จากกระบวนการเรียนการสอนซึ่งเน้นการบรรยายในห้องเรียน และขาดระบบที่จะช่วยให้นักศึกษาที่กำลังทำงานหรืออยู่ไกลกรุงเทพมหานคร สามารถศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2519 : 17) ลักษณะเช่นนี้ทำให้การพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญา หรือบุคลิกภาพไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

ปัญหาเรื่องสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นปัญหาเร่งด่วนที่ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุง ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อนำข้อมูลไปประกอบการพิจารณาปรับปรุงสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงให้เหมาะสม เพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีบุคลิกภาพสมบูรณ์ สมเป็นศิษย์ (educated man)

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงในทัศนะของนักศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม 4 ด้านคือ

- ✓ 1.1 สภาพแวดล้อมในห้องเรียน
- ✓ 1.2 สภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน
- ✓ 1.3 สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหาร
- 1.4 สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่
- 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย

รามคำแหง ตามตัวแปร เพศ, ภูมิลำเนา คณะวิชา และระยะเวลาที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัย

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาเพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหง ให้เหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อสร้างคุณภาพ ความรู้ความสามารถของนักศึกษา รวมทั้งพัฒนาบุคลิกภาพให้สมบูรณ์ สมเป็นศิษย์ นิดัดึกมา

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคที่หนึ่ง ปีการศึกษา 2521 และเป็นนักศึกษาที่มาศึกษาในมหาวิทยาลัยตามปกติ ในวัน เวลา ที่มหาวิทยาลัยเปิดทำการสอน

2. ตัวแปรที่จะศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 เพศ แบ่งเป็น เพศชายและเพศหญิง

2.1.2 ภูมิลำเนา แบ่งเป็น ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

2.1.3 คณะวิชา แบ่งเป็น 7 คณะ คือ นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ
รัฐศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ เศรษฐศาสตร์และ
วิทยาศาสตร์

2.1.4 ระยะเวลาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยแบ่งเป็น น้อยกว่า 2 ปี
และตั้งแต่ 2 ปี ขึ้นไป

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อม 4 ด้านคือ

2.2.1 ห้องเรียน

2.2.2 กลุ่มเพื่อน

2.2.3 การบริหาร

2.2.4 อาคารสถานที่

คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ

สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย หมายถึง ลักษณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย
ระบบการศึกษา ระบบการปกครอง กิจกรรมทุกอย่างในมหาวิทยาลัย รวมทั้งทางค่าน
วัตถุ ความคิด และเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ
สภาพแวดล้อมในห้องเรียน สภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหาร
สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่

สภาพแวดล้อมในห้องเรียน หมายถึง สภาพหรือบรรยากาศการเรียนการสอน
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และนักศึกษากับนักศึกษาด้วยกัน

สภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน หมายถึง ความสัมพันธ์ในหมู่นักศึกษา รวมความสัมพันธ์
ทั้งด้านอารมณ์ และปัญญา

ความสัมพันธ์ด้านอารมณ์ หมายถึง ความสัมพันธ์ที่คงอยู่บนรากฐานของความรู้สึก
และความผูกพันต่อกัน เช่น ความรู้สึกระหว่างครอบครัว ความรู้สึกผูกพันระหว่างเพื่อนกับเพื่อน

การตัดสินใจอาศัยความรู้สึก อารมณ์ และอาวุโสเป็นหลัก กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์แบบนี้ได้แก่ กิจกรรมบันเทิง การเชียร์กีฬา ความสัมพันธ์แบบนี้จะสูญเสียและถูกทำลายได้โดยง่ายเพราะไม่ได้มีชั้นค่ายเหตุผล และหลักการ

ความสัมพันธ์ค่านิยม หมายถึง ความสัมพันธ์ที่คงอยู่บนรากฐานของเหตุผล และหลักการ อาศัยความรู้ ความคิดเหตุผล และสติปัญญาเป็นเครื่องเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้จะยั่งยืนและมั่นคง

สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหาร หมายถึง แนวนโยบาย การดำเนินการ บริหารมหาวิทยาลัย รวมทั้งกฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัยที่มีผลบังคับใช้ กับนักศึกษา และบุคลากรในมหาวิทยาลัย

สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ หมายถึง สถานที่ภายในมหาวิทยาลัย เช่น ตึกเรียน ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ โรงอาหาร สถานที่อ่านหนังสือ ความสะดวกต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย

นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง หมายถึง นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในภาคที่ 1 ปีการศึกษา 2521 และเป็นนักศึกษาที่มาศึกษาในมหาวิทยาลัยตามปกติในวันเวลาที่มหาวิทยาลัยเปิดทำการสอน

ส่วนกลาง หมายถึง กรุงเทพมหานคร

ส่วนภูมิภาค หมายถึง จังหวัดต่าง ๆ นอกเขตกรุงเทพมหานคร

คณะวิชา หมายถึง หน่วยงานที่แบ่งส่วนราชการ โดยลักษณะการบริหารของมหาวิทยาลัย เพื่อรับผิดชอบการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย คณะวิชาที่ศึกษาครั้งนี้มี 7 คณะวิชาคือ คณะศึกษาศาสตร์ รัฐศาสตร์ บริหารธุรกิจ ศึกษาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

สมมุติฐานของการศึกษาครั้งนี้

1. นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงแตกต่างกัน

2. นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกัน มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงแตกต่างกัน
3. นักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิชาต่างกัน มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงแตกต่างกัน
4. นักศึกษาที่มีระยะเวลาศึกษาในมหาวิทยาลัยต่างกัน มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงแตกต่างกัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้เกิดความสละสลวย และง่ายต่อการทำความเข้าใจในสาระเรื่องสภาพแวดล้อมในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แยกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นเรื่องของเทคนิควิธี และเครื่องมือมาตรฐานในการศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย ที่ได้เคยปฏิบัติกันมา

ตอนที่ 2 กล่าวถึงเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องสาระวิธีการศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 เทคนิควิธี และเครื่องมือมาตรฐานในการศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย

ปัจจุบันการศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยได้เป็นที่สนใจและนิยมกันกว้างขวาง เพราะผลที่ได้จากการศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย จะทำให้ นักอุดมศึกษาเข้าใจลักษณะของมหาวิทยาลัยนั้น ๆ มากขึ้น และทำให้ได้ข้อมูลสำคัญไปใช้ในการวางแผนพัฒนามหาวิทยาลัยใหม่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เอื้ออำนวยต่อสัมฤทธิ์ผลของมวลสมาชิกในมหาวิทยาลัย ในรอบสิบปีที่ผ่านมา ได้มีการศึกษาค้นเทคนิควิธี และสร้างเครื่องมือ - ประเมินผลสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยเป็นจำนวนมาก หากแต่ว่าเทคนิควิธี และเครื่องมือเหล่านั้นก็แตกต่างกันออกไป ทั้งในแง่คำนิยามของสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย และลักษณะของเครื่องมือ จากการศึกษางานเขียนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย สรุปได้ว่า เทคนิควิธีศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยมี 3 วิธี ดังนี้ (วิไลวรรณ พิธิยานุวัฒน์ และสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2519- : 22)

1. วิธีศึกษาภาพพจน์มหาวิทยาลัย (The Image Approach) การศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยด้วยวิธีนี้กระทำโดยให้สมาชิกในมหาวิทยาลัย เช่น นิสิตนักศึกษา อาจารย์ หรือผู้บริหารมหาวิทยาลัยได้รายงานแสดงความรู้สึก ความประทับใจเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยที่ตนสังกัดอยู่ ดังนั้นสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยในที่นี้จะหมายถึง ลักษณะของมหาวิทยาลัยในทัศนะหรือความคิดเห็นของมวลสมาชิกในมหาวิทยาลัยนั้นทั้งหมด เพราะสมาชิกของมหาวิทยาลัยเท่านั้นที่คุ้นเคยกับลักษณะเหมาะสม สามารถบรรยายสภาพมหาวิทยาลัยของตนได้ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง เครื่องมือที่นิยมใช้ศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยตามวิธีนี้ ได้แก่

1.1 คำนี้อัตลักษณ์มหาวิทยาลัยที่เรียกว่า The College Characteristics Index หรือ CCI เฟสและสเคิน (แอสกิน 1970 : 439 อ้างอิงมาจากเฟสและสเคิน 1968) เป็นผู้สร้างเครื่องมือขึ้น ประกอบด้วยข้อความ 300 ข้อ โดยให้ผู้ตอบพิจารณาว่าแต่ละข้อความถูกหรือผิดไปจากลักษณะของมหาวิทยาลัยที่ตนสังกัดอยู่ ตัวอย่างเช่น ถ้าต้องการทราบถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อยของมหาวิทยาลัย ก็จะสามารถสรุปได้จากคำตอบที่เห็นด้วยกับข้อความบางข้อความเช่น "อาจารย์และผู้บริหารมหาวิทยาลัยได้ประกาศเวลาทำงานไว้อย่างแน่ชัด" "นิสิตต้องนั่งเรียนในที่ที่กำหนดให้" "อาจารย์จะชวนนิสิตก่อนทำการสอนเสมอ"

1.2 มาตรการส่วนประเมิณสภาพแวดล้อมวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยที่เรียกว่า College and University Environment Scales หรือ CUES การศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยโดยวิธีนี้ต้องยอมรับว่า ลักษณะของมหาวิทยาลัยสามารถแยกออกได้ 5 ประเภทตามลักษณะของนักศึกษา คือ

1.2.1 นักศึกษาสามารถนำความรู้จากการศึกษาไปปฏิบัติจริงได้ (Practicality)

1.2.2 นักศึกษารู้จักติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน (Community)

1.2.3 นักศึกษารู้จัก ตระหนัก และสำนึกในหน้าที่ของตนเอง (Awareness)

1.2.4 นักศึกษาเป็นผู้มีระเบียบแบบแผนและปฏิบัติตัวได้เหมาะสม
(Propriety)

1.2.5 นักศึกษาเป็นผู้ใฝ่รู้คนคว้าและแสวงหาความรู้อยู่เสมอ
(Scholarship)

แบบสอบถามมาตราส่วนประเมินสภาพแวดล้อมวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยนี้เป็นคำถามที่ครอบคลุมเนื้อหา เกี่ยวกับลักษณะของมหาวิทยาลัยทั้ง 5 ประการข้างต้น และให้นักศึกษาเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีความเชื่อว่าคำตอบที่นักศึกษาตอบจะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงลักษณะของวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยนั้น ๆ

2. วิธีศึกษาคุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษา (The Student Characteristics Approach) การศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยโดยวิธีนี้ ทำได้โดยให้นักศึกษาแต่ละคนตอบแบบสอบถาม บรรยายถึงคุณลักษณะของตัวเองแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยคุณลักษณะนักศึกษาของสถาบันนั้น ๆ โดยมีความเชื่อว่าคุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษาจะถูกกำหนดหรือแต่งเติมเสริมสร้างโดยสภาพแวดล้อมของสถาบัน จึงสามารถศึกษาสภาพแวดล้อมสถาบันจากคุณลักษณะของนักศึกษาได้ เครื่องมือที่นิยมใช้คือ เทคนิคการประเมินผลสภาพแวดล้อมที่เรียกว่า Environment Assessment Technique หรือ EAT

3. วิธีศึกษาสภาพแวดล้อมที่เป็นสิ่งเร้า (The Stimulus Approach) การศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยโดยวิธีนี้ต้องยอมรับสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยว่าเป็นสิ่งเร้า หรือสิ่งกระตุ้นให้นักศึกษาแสดงพฤติกรรม กิจกรรมหรือลักษณะต่าง ๆ ออกมา สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่ถือว่าเป็นสิ่งเร้านี้แบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ

- 3.1 สภาพแวดล้อมในห้องเรียน
- 3.2 สภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน
- 3.3 สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหาร
- 3.4 สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่

การศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยด้วยวิธีนี้ แอสติน (Astin. 1968) ได้สร้างแบบสำรวจกิจกรรมในสถาบันอุดมศึกษาขึ้นเรียกว่า The Inventory of College Activities หรือ ICA แอสตินมีความเชื่อว่าสภาพแวดล้อมทั้ง 4 ประเภทข้างต้นจะเป็นสิ่งเร้าที่เราให้นักศึกษาทำกิจกรรม หรือแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งกิจกรรมหรือพฤติกรรมเหล่านี้จะเป็นตัวชี้ลักษณะสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยได้

ตอนที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ฮาร์โรลด์ (Harold. 1964 : 233) ได้กล่าวว่า สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย หมายถึง ระบบการศึกษา ระบบการปกครอง และกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการพัฒนาตนเอง เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทักษะและความสนใจ เช่นเมื่อบุคคลเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัย สภาพแวดล้อมทางด้านการวิชาการและสังคม จะแตกต่างไปจากการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านวิชาการ นักศึกษาจะเรียนวิชาชีพหรือวิชาเฉพาะชั้นสูง ซึ่งต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้าอย่างกว้างขวาง นักศึกษาจะต้องมีความรับผิดชอบมากขึ้น อาจทำให้เกิดความวิตกกังวล และความขัดแย้งขึ้นได้ ทางด้านสังคม นักศึกษาจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ เช่น ต้องเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย นักศึกษาที่ไม่เคยเรียนสหศึกษามาก่อนก็ต้องปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนต่างเพศ และนักศึกษาจะต้องแสดงพฤติกรรมที่เป็นผู้ใหญ่ตามความคาดหวังของสังคม อีกด้วย (Norman. 1966 : 3 - 4) สังคมไทยแต่เดิมเป็นสังคมหนึ่งซึ่งมีขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมเป็นของตนเอง เป็นสังคมที่รักความสงบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาจะมีความประพฤติเรียบร้อย นอบน้อมต่อครูอาจารย์ และมักจะขาดความกระตือรือร้นชีวิตในมหาวิทยาลัยจึงมีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย มักเป็นผู้อ้างเฉยในกิจกรรมเสริมวิชาการ มหาวิทยาลัยจึงจำต้องสร้างสภาพแวดล้อม บรรยากาศที่เหมาะสมกับการแสวงหาความรู้ สภาพและบรรยากาศเหล่านี้ได้แก่ สถานที่ อุปกรณ์ และบุคคลของมหาวิทยาลัย ซึ่งควรมีจำนวนคุณภาพที่เพียงพอกับความต้องการ บุคคลของมหาวิทยาลัยคือ บุคคลตั้งแต่ผู้บริหาร

สูงสุดลงมาถึงอาจารย์จะต้องเป็นผู้รอบรู้ และเข้าใจถึงลักษณะความสำคัญ และความ
 ของการของมหาวิทยาลัย เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความสามารถในการสร้างสรรค์ระดับสูงสำหรับ
 คำนึงถึงการศึกษาเองก็ของวางตัวให้เหมาะสม สำหรับที่จะเป็นผู้ศึกษาความรู้ชั้นสูง มีจิตใจใฝ่
 อยู่ตลอดเวลา (ทองใหญ่ ทองใหญ่ 2514 : 55) ดังนั้นการศึกษาถึงสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย
 เพื่อที่จะนำข้อมูลมาเป็นแนวทางที่จะจัดสภาพแวดล้อมใหม่ให้เหมาะสมที่จะพัฒนานักศึกษา จึงเป็น
 เรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง ลักษณะสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย อาจจะแบ่งได้เป็น 4 ระดับ คือ

1. สภาพแวดล้อมในห้องเรียน หมายถึง สภาพการเรียนการสอนซึ่งในมหาวิทยาลัย
 จะแตกต่างจากระดับโรงเรียนเป็นอย่างมาก คือ ในมหาวิทยาลัย ผู้เรียนจะต้องสามารถพัฒนา
 ศักยภาพ (Potential) ของตนให้สูงสุด และพร้อมกันนั้นก็ต้องพัฒนาบุคลิกภาพไปด้วย เพื่อ
 ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดและคิดเป็น นั่นคือการอาศัยความคิดโดยอาศัยข้อมูลบวกกับเหตุผล
 การที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องคิดโดยตลอดว่าการเรียนการสอน
 เริ่มต้น ณ จุดใด จากจุดเริ่มต้นมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ถ้าจะให้การเรียนการสอนดีขึ้น จะ
 ต้องปรับปรุงองค์ประกอบเหล่านั้นอย่างไร ในด้านวิธีสอนและบรรยากาศในการเรียนการสอนนั้น
 เนื่องจากคตินิยมของสถาบันอุดมศึกษาในทัศนะใหม่ มหาวิทยาลัยจะต้องทำหน้าที่ 4 ประการ
 โดยยึดอุดมคติความเป็นเลิศทางวิชาการ คือ (ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ 2519 : 8)

1.1 ในการศึกษาวิชาชีพชั้นสูง การผลิตนักศึกษาในวิชาชีพต่าง ๆ มหาวิทยาลัย
 ควรจะมีแผนที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศ

1.2 ให้การศึกษาค้นคว้าการมูลฐาน คือวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์
 และมนุษยศาสตร์ และวิทยาการที่จะทำให้นักศึกษาเป็นผู้รอบรู้ มหาวิทยาลัยจะต้องสนับสนุน
 ให้นักศึกษาได้มีส่วนโดยตรงในการจัดและกระทำกิจกรรมนอกหลักสูตร

1.3 ให้มีการวิจัย เสาะแสวงหา ความรู้ใหม่ ๆ สร้างบรรยากาศแห่งการ
 เรียนรู้ การค้นคว้าไต่หาความจริง มุ่งให้นักศึกษามีความคิด และจินตนาการ

1.4. เป็นสถานที่ที่จะถ่ายทอดความรู้และวัฒนธรรมไปยังท้องถิ่นและประเทศ มหาวิทยาลัยจะต้องมีหน้าที่ปลูกฝังและถ่ายทอดมาตรฐานความเป็นพลเมืองแก่นักศึกษา

จากแนวคิดดังกล่าวทำให้เห็นว่าบรรยากาศในการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยย่อมมีวิธีการต่าง ๆ ที่เห็นจากการป้อนความรู้ให้นักศึกษา หรืออ่านตำราให้นักศึกษา จดเอาไปท่อง ในมหาวิทยาลัยนั้นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการเรียนรู้คือ การเสริมสร้างความสามารถทางความคิด กระตุ้นให้เกิดจินตนาการ ความอยากรู้ อยากเห็น ซึ่งส่งเสริมให้นักศึกษาค้นพบความสัมพันธ์อย่างใหม่ระหว่างความจริง กับความคิดที่สร้างสรรค์ขึ้นมา การศึกษาจะสมบูรณ์ครบถ้วนได้จะต้องประกอบด้วย ประสบการณ์จากการศึกษาค้นคว้าตนเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีงาม และเป็นการริเริ่มนิสัยของการเรียนด้วยตนเองต่อไป

นอกจากบรรยากาศในการเรียนการสอนแล้ว คุณภาพของอาจารย์เป็นพื้นฐานสำคัญยิ่งที่จะช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ วิจิตร ศรีสอาน (วิจิตร ศรีสอาน 2519 : 10) ได้กล่าวไว้ว่า อาจารย์ส่วนใหญ่เป็นนักวิชาการที่รู้เนื้อหาในวิชาดีพออย่างดี แต่ไม่สนใจในค่านิยมวิธีสอนหรือขาดคุณสมบัติของการเป็นครู อาจารย์จึงควรหันมาปรับปรุงตนเองโดยวิธีการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษานอกแบบ (Formal Education) หรือการศึกษาในแบบ (Informal Education)

พัทธยา สายหู (พัทธยา สายหู 2517 : ป. 52) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการสอนในมหาวิทยาลัย พบว่า ผู้สอนใช้วิธีบรรยายในชั้นเรียนเป็นสำคัญ ส่วนวิธีการสอนแบบอื่น ๆ เช่น การสัมมนา กลุ่มย่อย หรือการเรียนจากกิจกรรมโดยทั่วไปยังถือว่าเป็นวิธีการสอนที่สงวนไว้สำหรับชั้นบัณฑิตศึกษา ทั้งนี้เพราะในระดับปริญญาตรีอาจพบอุปสรรคเรื่องจำนวนผู้เรียนมากเกินไป งบประมาณการใช้จ่ายไม่พอในการซื้ออุปกรณ์ และสถานที่ไม่สะดวก ต้องร่นวាយ สันเปลี่ยนกว่าวิธีบรรยายในชั้นเรียน

✓ เกลเซอร์ (ประสาร มาลากุล 2519 : 29 อ้างอิงมาจาก เกลเซอร์ 1962) กล่าวว่ากระบวนการเรียนการสอนเป็นความสำคัญของส่วนประกอบพื้นฐาน 4 ส่วนคือ

1. การวางวัตถุประสงค์ของการสอนให้ชัดเจนและสอดคล้องส่งเสริมกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ของสถาบัน

2. สำรวจสภาพของผู้เรียนก่อนสอนว่าจะเหมาะสมสอดคล้องและปฏิบัติได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ เพียงใด โดยพิจารณาจากสภาพความพร้อม ระดับความสามารถ แรงจูงใจ ทักษะ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

3. กำหนดการสอน โดยมีการกำหนดขอบข่ายเนื้อหาสาระของวิชา บทเรียน กิจกรรม และเลือกใช้วิธีการดำเนินการสอนที่เหมาะสมที่สุดกับสภาพของผู้เรียน และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เช่น การบรรยาย การอภิปราย การให้งาน รวมถึงการใช้ อุปกรณ์ สื่อการสอน และเทคโนโลยีต่าง ๆ ประกอบ

4. การวัดและประเมินผล ด้วยวิธีการที่ตรงและเหมาะสม เพื่อตรวจสอบว่าได้มีการเรียนรู้เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการสอนหรือไม่ ในปริมาณและคุณภาพเพียงใด

บาร์นาร์ต (ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ 2519 : 14 อ้างอิงมาจาก บาร์นาร์ต 1963) ได้เปรียบเทียบการสอนแบบบรรยายและสาธิตไปด้วยกับการสอนแบบแก้ปัญหาจากการอภิปรายในวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับวิทยาลัย พบว่าการสอนแบบบรรยายและการสาธิตไปด้วย นักศึกษาสามารถทำความเข้าใจได้ในเนื้อหาสาระเฉพาะอย่าง แต่การสอนแบบแก้ปัญหาด้วยการอภิปราย นักศึกษาสามารถทำได้ดีกว่าในเรื่องของการแก้ปัญหา และสร้างทัศนคติ

2. สภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยส่วนมากจะมีอายุอยู่ในระหว่าง 18 - 23 ปี ซึ่งบุคคลในวัยนี้ยังจัดอยู่ในระยะของวัยรุ่น ร่างกายและจิตใจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก เป็นระยะที่จะเปลี่ยนเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว ในระยะนี้จะมีความกระตือรือร้น ยึดมั่นในอุดมการณ์ มีแนวคิดใหม่ ๆ มีความอยากรู้อยากเห็น ชอบความเป็นอิสระ จากลักษณะดังกล่าวนี้ทำให้ความสัมพันธ์กับครอบครัวและอิทธิพลของ

ครอบครัวที่มีต่อนักศึกษาลดน้อยลง แต่มีสภาพแวดล้อมที่เข้ามามีบทบาทต่อนักศึกษามากขึ้น เช่น กลุ่มเพื่อน (เลิศพร ภาวระสกุล 1973 : 12) การแยกกลุ่มหญิงกลุ่มชายนี้ แต่ละคนก็พยายามแยกแยะลักษณะเข้ากับกลุ่มของตัว (เบญจมา จิรภัทรพิมล 1973 : 29)

ลักษณะความสัมพันธ์ของนิสิตนักศึกษานั้น ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ 2514 : 12) ได้แบ่งความสัมพันธ์ไว้ 2 ลักษณะ คือความสัมพันธ์ทางอารมณ์ และความสัมพันธ์ทางสติปัญญา

ความสัมพันธ์ทางอารมณ์ คือความสัมพันธ์ซึ่งตั้งอยู่บนรากฐานของความรู้สึกและความผูกพันต่อกัน เช่นความรู้สึกระหว่างพ่อกับลูก ครูกับศิษย์ พี่กับน้อง เพื่อนกับเพื่อน เป็นต้น การตัดสินใจพิจารณาใด ๆ อาศัยความรู้สึก อารมณ์และอาวโสเป็นหลัก กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์แบบนี้เป็นกิจกรรมทางความรู้สึก อารมณ์ เช่น การบันเทิง การเลี้ยงสังสรรค์ การเชียร์กีฬา เป็นต้น ความสัมพันธ์แบบนี้ยอมสูญเสียและถูกทำลายได้โดยง่าย เพราะไม่ได้เกิดด้วยเหตุผล และหลักการใด ๆ

ความสัมพันธ์ทางสติปัญญา ตั้งอยู่บนรากฐานของเหตุผลและหลักการ อาศัยความรู้ ความคิด เหตุผล และสติปัญญาเป็นเครื่องเชื่อมโยง เช่น ความรู้สึกระหว่างเพื่อนร่วมงาน ระหว่างอาจารย์กับศิษย์ที่ไม่หาความรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตัดสินใจพิจารณาปัญหาใด ๆ ก็อาศัยเหตุผลและหลักการและความรู้เป็นหลัก ผู้มีเหตุผลที่ดีกว่ายอมถูกต้อง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์แบบนี้ได้แก่ การอภิปราย พุจฉุข ถกเถียง ประชุม หรือสัมมนากันในเรื่องของวิชาความรู้

พโยม วรรณศิริ (พโยม วรรณศิริ 2516 : 8) ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมของนักศึกษาไทยมักซ่อนอยู่ในรูปต่าง ๆ กัน นอกจากกิจกรรมเสริมหลักสูตรแล้วยังมีการพนัน การรับน้องใหม่ในมหาวิทยาลัยด้วยวิธีแปลก ๆ การนำระบบประเพณี และระบบอาวโสมาใช้ในการบริหารมหาวิทยาลัยโดยไม่นำพาต่อความเป็นเลิศทางวิชาการ

อนุช อาภาภิรมย์ (อนุช อาภาภิรมย์ 2517 : 18) ได้กล่าวถึงชีวิตความเป็นอยู่ของนักศึกษาในสังคมมหาวิทยาลัยว่า แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

2.1. พวกไม่เอาไหน เรียนหนังสือไปวันหนึ่ง ๆ พอได้ปริญญา ไม่ไ้มีความสนใจต่อสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ใช้ชีวิตอย่างเรื่อยเฉื่อย นี้มากถึงร้อยละ 80

2.2. พวกชอบทำแต่กิจกรรม ชอบทำงานฟุ้งเฟ้อ และรักษาประเพณี อันส่งเสริมฐานะของตัวเองให้ดูสำคัญขึ้น ไม่ค่อยสนใจการเรียน นี้อะประมาณร้อยละ 10

2.3. พวกรอนวิชา ไม่พอใจในสิ่งต่าง ๆ อยู่เนืองนิจ ชอบคิดค้นและ เสนอทฤษฎีต่าง ๆ เสมอ ชอบแสดงออกในทางที่จะแก้ปัญหาสังคม มีแรงศรัทธาที่จะช่วยเหลือ เพื่อนมนุษย์ เพื่อให้หลุดพ้นจากการเอารัดเอาเปรียบ และความยุติธรรมต่าง ๆ นี้อะประมาณ ร้อยละ 10

เลิศพร ภาระสกุล (เลิศพร ภาระสกุล 2516 : 2 - 4) ได้กล่าวถึงอิทธิพล ของกลุ่มเพื่อนในสถานการศึกษาไทย ว่า มีอิทธิพลอย่างมากในเรื่องค่านิยมรักความสะทวสบาย รักสนุก ไม่เคร่งเครียด ค่านิยมเหล่านี้อาจเรียกได้ว่าเป็นค่านิยมที่ต่อต้านปัญญารธรรม แสดง ออกให้เห็นโดยการที่นักศึกษาไทยไม่ค่อยหมกมุ่นศึกษาคำรา หรือซักถามอาจารย์ เพื่อน หรือ อภิปรายในเรื่องวิชาการ หรือจับกลุ่มคนควาททดลอง ประคิษฐ์ของใหม่ ๆ ส่วนใหญ่จะเหี่ยว เทร หากความสนุกสนานจากการซื้อของ ชมภาพยนตร์ แข่งขันกีฬา เคนรำ แมว นักศึกษาชั้นปีที่หนึ่ง ที่เข้ามาใหม่จะมีความกระตือรือร้น ในหาความรู้ ก็จะถูกระบบอาวุโสประเพณี กกดขี่ข่มขู่ในทางที่ผิด โดยอำนาจของรุ่นพี่ ไม่ให้รุ่นน้องแสดงออกถึงความเค้นของวิชาการใน เพื่อนรุ่นเดียวกัน ถ้ามีใครสนใจหาความรู้ หรือศึกษาคนควาเพิ่มเติม ก็จะถูกกล่าวหาว่าไม่รัก เพื่อน

เทียนจิตต์ จิตต์อารี (เทียนจิตต์ จิตต์อารี 2520 : 80 - 83) ได้ทำการศึกษา เรื่องการคบเพื่อนของนิสิตหญิง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยใช้กลุ่ม ตัวอย่างเป็นนิสิตหญิงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 300 คน เป็น นิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในการศึกษา 2520 พบว่านิสิตหญิงส่วนใหญ่นิยมคบเพื่อนที่มีความประพฤติดี เพื่อนที่ให้ความช่วยเหลือดี และเพื่อนที่มีฐานะดี นิสิตหญิงที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพ จะคบ

เพื่อนที่มีลักษณะต่างจากนิสิตหญิงที่มีภูมิลำเนาในส่วนภูมิภาค นิสิตหญิงส่วนใหญ่ประสบปัญหาที่เกิดจากการคบเพื่อนต่างเพศน้อยกว่าที่เกิดจากการคบเพื่อนเพศเดียวกัน

ยูวี่ ฤชา (ยูวี่ ฤชา 2517 : 65) ได้ศึกษาสัมพันธภาพระหว่างบุคลิกภาพกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีปีสุดท้ายของมหาวิทยาลัยมหิดล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาคณะแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเทคนิคการแพทย์ และคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 172 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสำรวจบุคลิกภาพ ซีพีไอ ที่เรียกว่า C P I หรือ California Psychological Inventory ของ กัฟ (Harison G. Gough) ผลที่ได้จากการวิจัย พบว่า ลักษณะบุคลิกภาพที่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาคณะแพทยศาสตร์ มี 3 ด้าน คือ ด้านการสร้างความประทับใจให้กับผู้อื่น การควบคุมตนเอง และการกระทำตามผู้อื่น และลักษณะบุคลิกภาพที่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์ คือ ด้านความรับผิดชอบ นักศึกษาคณะทันตแพทยศาสตร์ คือ ด้านการยอมรับตนเอง นักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์ คือ บุคลิกภาพด้านที่พบในคนทั่วไป นักศึกษาคณะเทคนิคการแพทย์ คือ บุคลิกภาพด้านลักษณะที่พบในคนทั่วไป และนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ คือ ด้านการยอมรับตนเอง

รัตน เทพคลไชย (รัตน เทพคลไชย 2518 : 72) ได้ทำการศึกษาบุคลิกภาพของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 480 คน สุ่มจากนิสิต 10 คณะของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบวานิสิตชายหญิงที่ศึกษาในคณะเดียวกันมีบุคลิกภาพด้านความต้องการแตกต่างกันบางประเภท ยกเว้นคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี นิสิตชายหญิงมีบุคลิกภาพด้านความต้องการแต่ละประเภทไม่แตกต่างกัน บุคลิกภาพด้านความต้องการของนิสิตต่างคณะที่แตกต่างกัน คือ บุคลิกภาพด้านความต้องการการแสดงออก การพึ่งตนเอง การมีอำนาจเหนือผู้อื่น การคบเพื่อนต่างเพศ ส่วนความต้องการที่เด่นที่สุดของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คือ ความต้องการช่วยเหลือผู้อื่น ส่วนบุคลิกภาพด้านความต้องการการแสดงออกนั้น นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีน้อยที่สุด

เดวี และแฮร์ (Davie and Hare. 1956 : 13 - 20) ได้ทำการศึกษาพบว่า ลักษณะวัฒนธรรมของกลุ่มเพื่อนเป็นองค์ประกอบอย่างเดียวกันที่สำคัญที่สุดในประสบการณ์ของนักศึกษา ลักษณะของนักศึกษาที่เหมือนกันจะนำไปสู่ความสมัครสมานสามัคคีของกลุ่ม

กอตเลียบ และฮอดกินส์ (Gottlieb and Hodgkins. 1963 : 226 - 289) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมและลักษณะของนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในสหรัฐอเมริกา จำนวน 997 คน พบว่า นักศึกษามีแนวโน้มที่จะแยกตัวจากลักษณะของชุมชนในมหาวิทยาลัย แต่กลับแสวงหาค่านิยมของตนเองจากกลุ่มเพื่อน

โรเจอร์ (Roger. 1958 : 244 - 254) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มสุราของนักศึกษา พบว่า พฤติกรรมการดื่มสุราของนักศึกษาได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน

เดวิด (David. 1971 : 5789 - 5790) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของกลุ่มเพื่อนในชั้นเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีความพอใจในความสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ ในชั้นมาก จะมีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการสูงกว่านักศึกษาที่มีความพอใจในความสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ ในชั้นน้อย

3. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหาร แต่เดิมมหาวิทยาลัยเป็นสถาบันที่สงวนนักศึกษาจำนวนน้อย บทบาทของมหาวิทยาลัยยังอยู่ในวงจำกัด เน้นการเรียนการสอนเป็นสำคัญ มีงานค่นคว่ำวิจัยเพียงเล็กน้อย ความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับสังคมยังไม่เป็นที่เด่นชัด การบริหารมหาวิทยาลัยก็เป็นที่ไปโดยราบรื่น ผู้บริหารมหาวิทยาลัยไม่ค่อยมีปัญหาหนักใจเกี่ยวกับนักศึกษาเพราะนักศึกษาต่างคิดว่าตนมีหน้าที่เรียนเพียงอย่างเดียว เพื่อจะได้ออกไปทำงานที่มีหน้ามีตา

เป็นเจ้าคนนายคน ตามที่ได้ปลูกฝังกันมา (วชิรชัย มูลศิลป์ 2519 : 211) ต่อมา
สภาพการณ์ต่าง ๆ ทางสังคมเปลี่ยนแปลงไปทุก ๆ ด้าน จำนวนนักศึกษาในมหาวิทยาลัย
เพิ่มมากขึ้น บทบาทของมหาวิทยาลัยขยายกว้างขึ้น ประกอบกับแนวคิดเกี่ยวกับการ
บริหารนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในต่างประเทศได้เข้ามามีอิทธิพล เป็นผลให้นักศึกษา
เกิดการตื่นตัว มีอิสระมากกว่าเดิม มีความตระหนักถึงความว่านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นใน
สังคมปัจจุบัน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง นักศึกษาต้องการที่จะมี
บทบาทในทางสังคมมากขึ้น นักศึกษาพยายามศึกษาเปรียบเทียบอยู่ตลอดเวลา ระหว่าง
วิชาความรู้ที่มีอยู่ในโลกภายนอกมหาวิทยาลัย กับวิชาความรู้ที่ได้เคยศึกษามาจากห้อง
เรียนในมหาวิทยาลัย (แสวง เสนาณรงค์ 2516 : 3)

เนื่องจากมหาวิทยาลัยของไทยเป็นสถาบันของรัฐบาล การปฏิบัติถูกกำหนดให้
อยู่ในระบบราชการ ผู้บริหารมหาวิทยาลัย และคณาจารย์ เป็นข้าราชการทองทำงาน
อยู่ภายใต้การบงการของรัฐบาล ไม่มีความอิสระเพียงพอในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งการปกครองนักศึกษากลับถูกดึงให้เข้ามาสู่ระบบราชการด้วย แต่นักศึกษาไม่ใช่
ข้าราชการจึงไม่ยอมรับสภาพดังกล่าว ทำให้เกิดปัญหาหนักใจแก่ฝ่ายบริหารมหาวิทยาลัย
(โพยม วรรณศิริ 2516 : 4)

ป๋วย อึ๊งภากรณ์ (ป๋วย อึ๊งภากรณ์ 2517 : 52 - 54) กล่าวว่าการบริหาร
อุดมศึกษาที่ดี และเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ ควรมีปัจจัยที่จะนำไปสู่วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
ดังนี้

1. มีนักศึกษาที่ประกอบด้วยสติปัญญาพื้นฐานดีพอสมควร
2. มีนักศึกษาที่มีความชอบในสาขาวิชาที่ตนเรียน มีใจรักแต่อาจขอให้
เขาเรียนต่อเท่านั้น
3. มีอาจารย์ที่มีวุฒิเพียงพอ และมีอาจารย์ประเภทประจำมากพอ เมื่อ
เปรียบเทียบกับจำนวนนักศึกษา
4. มีบรรยากาศอันเหมาะสมสำหรับเป็นสำนึกการศึกษาและการวิจัย

5. มีวิธีการสอนชนิดที่ส่งเสริมวิชาความรู้ ความคิด แยกแยะ มีใช้ส่งเสริมการท่องจำอย่างเดียว

6. มีการประสานงานระหว่างสาขาวิชาการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความรอบรู้ทั้งภายในและภายนอกวิชาการที่ศึกษา

วิจิตร ศรีสอาน (วิจิตร ศรีสอาน 2518 : 71) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้สถาบันอุดมศึกษามีมาตรฐานการศึกษาสูงเพียงใดหรือไม่ก็คือ คณาจารย์ ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงต้องพยายามแสวงหาบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในการสาขาวิชาการต่าง ๆ เพื่อมาเป็นอาจารย์

ภิญโญ สาร (ภิญโญ สาร 2514 : 329) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารทางวิชาการเป็นหน้าที่ที่สำคัญที่สุดที่ผู้บริหารต้องสำนึกอยู่ตลอดเวลา บรรยากาศของการบริหารทางวิชาการที่ดีนั้นคือจะต้องไม่ให้การหย่อนสมรรถภาพของการบริหารมารบกวนจิตใจของอาจารย์ ให้อาจารย์ได้มีโอกาสได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนเองเต็มที่ และให้มีโอกาสได้อ่านได้เขียน และได้ฟังทัศนะใหม่ ๆ สิ่งเหล่านี้ขึ้นอยู่กับบรรยากาศทางการบริหารทั้งสิ้น

✓ ศิริ รอดบุญธรรม (ศิริ รอดบุญธรรม 2517 : 89) ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา พบว่า

วิทยาลัยส่วนใหญ่ของกรมอาชีวศึกษาเคร่งครัดระเบียบวินัย นักศึกษาส่วนใหญ่ประพฤติผิดระเบียบวินัยในด้านการแต่งกายไม่เรียบร้อย การจัดกิจกรรมของนักศึกษาได้รับความร่วมมือจากนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่ การจัดกิจกรรมการปกครองส่วนใหญ่จัดกันในหลายรูป คือ สภานักศึกษา องค์การนักศึกษา สโมสรนักศึกษา และกรรมกรนักศึกษา

สุรางค์ ไคว้ตระกูล (สุรางค์ ไคว้ตระกูล 2504 : 19) ได้ทำการวิจัยปัญหาของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเสนอแนะว่ามหาวิทยาลัยควรจัดบริการด้านกิจกรรมส่งเสริมบุคลิกภาพ จัดหลักสูตรให้มีวิชาเลือกเพิ่มขึ้น จัดบริการอาหารกลางวัน บริการหอพัก กิจกรรมนิสิต และควรที่จะจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างนิสิตกับอาจารย์

วันเพ็ญ ชีรสวัสดิ์ (วันเพ็ญ ชีรสวัสดิ์ 2511) ได้สำรวจความคิดเห็นและความต้องการของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน พบว่า นิสิตมีความพอใจในบริการหอพัก และไม่พอใจในบริการสนเทศ บริการด้านสุขภาพอนามัย บริการจัดหางาน นิสิตส่วนใหญ่ได้รับคำชี้แจงเกี่ยวกับระเบียบแบบแผนของการจัดกิจกรรมไม่ชัดเจนพอ

วิรัช กุมุทมาศ (วิรัช กุมุทมาศ 2513) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนว กิจกรรมเสริมหลักสูตร และสวัสดิการของวิทยาลัย อาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2508 พบว่า วิทยาลัยส่วนใหญ่ได้จัดการปฐมนิเทศแก่นักเรียนแต่ยังขาดหนังสือคู่มือนักเรียนที่จะแจก และวิทยาลัยได้จัดให้มีการปัจฉิมนิเทศ และแนะนำวิธีการสมัครงาน บริการให้คำปรึกษาหารือเป็นรายบุคคล ยังไม่ได้จัดโดยเฉพาะ บริการช่วยเหลือทางการเงิน การจัดหางานพิเศษให้ทำ และบริการรวบรวมข้อมูลในระเบียบสนับสนมน้อย

ทศพร ประเสริฐสุข (ทศพร ประเสริฐสุข 2517 : 82) ได้ศึกษาสภาพการให้บริการนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ปทุมวัน บางแสน และสงขลา พบว่า วิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน และสงขลา จัดบริการต่าง ๆ ได้อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง วิทยาลัยวิชาการศึกษาปทุมวันจัดบริการได้อยู่ในเกณฑ์น้อย บริการที่ได้ค่าคะแนนเฉลี่ยสูงได้แก่ บริการหอพัก บริการที่ยังจัดได้ไม่สมบูรณ์ทั้ง 3 แห่ง คือ บริการสุขภาพ

แฮร์รี (Harry. 1964 : 19) ได้ศึกษาการให้บริการนักศึกษาในวิทยาลัยเหมืองแร่ และเทคโนโลยี ที่มีชิแกน โดยใช้เครื่องมือมูนนี่ โพรบเบลล์ เช็คลิสต์ (Mooney Problems Checklist) พบว่า บริการที่วิทยาลัยจัดขึ้นและนักศึกษามีความต้องการในบริการนั้น ๆ มากได้แก่ บริการด้านเงินยืม บริการด้านที่พักอาศัย บริการแนะแนวอาชีพ บริการกิจกรรมทางสังคมและนันทนาการ

ฮอลแลนด์ (Holland. 1972 : 6155) ได้ศึกษาด้านการบริหาร และหน้าที่โครงการบริการนักศึกษาในวิทยาลัยชุมชนของรัฐ พบว่า มีการจัดบริการด้าน

กิจการนักศึกษา 10 ประเภท คือบริการให้ข่าวสารก่อนเข้าวิทยาลัย บริการรวบรวม
ข้อมูล บริการทดสอบทางการศึกษา บริการปฐมนิเทศ บริการให้คำปรึกษาหารือ
บริการข่าวสารด้านอาชีพ บริการช่วยเหลือด้านการเงิน บริการด้านกิจการนักศึกษา
และบริการด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ไชลด์ (Child. 1972 : 4913) ได้ศึกษาการบริการนักศึกษาในวิทยาลัย
ภาคค่ำของสหรัฐอเมริกา พบว่าวิชาเรียนส่วนใหญ่จะสนองความต้องการของนักศึกษา
เป็นรายบุคคล และนักศึกษาล้วนมากมีความต้องการในบริการต่าง ๆ น้อยมาก สำหรับ
บริการที่นักศึกษาต้องการมากคือบริการด้านความช่วยเหลือทางการเงิน ด้านความ
ปลอดภัย และบริการด้านการจัดวางตัวบุคคล ไชลด์ได้เสนอแนะว่า บริการที่ควรจัด
เฉพาะแก่นักศึกษาภาคค่ำได้แก่ บริการหอสมุด บริการด้านการวางแผนการเรียน
บริการสถานที่สำหรับพบปะสังสรรค์ บริการร้านอาหาร บริการสุขภาพ และสโมสร
นักศึกษา

4. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ สถาบันอุดมศึกษา หรือมหาวิทยาลัย
ถ้าจำแนกตามแผนผังที่ตั้งแล้วแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

4.1 มหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในเมือง (City University)

4.2 มหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในเขตชนบท หรือเป็นเมืองเมืองหนึ่ง

โดยเฉพาะ (University Town)

มหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในเมือง มีสภาพแวดล้อมแตกต่างจากมหาวิทยาลัย
ในเขตชนบทหลายประการ เช่น ความหนาแน่นของเมือง การขยายตัวของศูนย์กลาง
ของเมือง ราคาที่ดิน และระบบการสัญจร ปัญหาที่สำคัญคือปัญหาที่ดินและราคาที่ดิน
ทั้งนี้มหาวิทยาลัยต้องขยายตัวตามกาลเวลา ตามความเจริญของสังคม ความหนาแน่นของ
เมือง ราคาที่ดินเป็นปัจจัยการขยายตัว ถ้าขยายศึกษา พื้นที่ที่จะใช้บริการอย่างอื่นจะลดลง

ถ้าจะลงทุนซื้อที่ดิน มหาวิทยาลัยก็จะประสบปัญหาเรื่องการเงิน ทางออกก็คือการขยายตัวขึ้นทางส่วนสูง การติดกอไฉลให้ อย่างไรก็ตามการขยายของมหาวิทยาลัยแบบนี้ต้องอาศัยการออกแบบ การควบคุม และการประสานงานระหว่างสำนักผังเมือง และการวางแผนการสัญจรไปมาอย่างรอบคอบ

ส่วนมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในชนบท จะประสบปัญหาน้อยกว่าประเภทแรก การกำหนดเนื้อที่ดินของมหาวิทยาลัยสามารถกำหนดได้ ราคาที่ดินก็ต่ำ มหาวิทยาลัยจึงขยายตัวไปทางแนวนอน (Horizontal Campus) สามารถจัดเรียงอย่างสวยงามได้ เพื่อให้สอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอยของมหาวิทยาลัย

ซีเกอร์ (Seager 1961 : 5 - 6) ได้ให้ความเห็นในการเลือกสถานที่ตั้งสถานศึกษาว่า

1. ควรตั้งในที่ ๆ เหมาะสมในแง่ชุมชน และกว้างขวางพอเหมาะกับโครงการในปัจจุบัน รวมทั้งต้องสามารถที่จะขยายได้ในอนาคต
2. ตั้งอยู่ในที่ ๆ ปลอดภัย สวยงาม และสามารถใช้ประโยชน์เพื่อกิจกรรมกลางแจ้ง และการนันทนาการ ได้มากที่สุด
3. วางผังให้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการในการศึกษาค้นคว้า ๆ
4. จัดส่วนที่อึกทึกและเงียบสงบให้แยกจากกัน รวมทั้งอาจารย์ผู้สอนและฝ่ายธุรการ ควรแยกเป็นสัดส่วนกัน
5. ควรตั้งอยู่ในที่ที่ก่อให้เกิดปัญหาการจราจรน้อยที่สุด
6. ควรจัดการจราจรทางรถยนต์ให้แยกจากทางเท้า
7. จัดให้มีทางระบายลมตามธรรมชาติ และแสงสว่าง อย่างดีที่สุด
8. การก่อสร้างควรสร้างด้วยวัสดุที่เลือกสรรมาอย่างดี หนาแน่น และราคาพอสมควร

9. ภายในก็ควรเรียงการจัดวางวัสดุให้เหมาะสมกับหน้าที่ใช้สอย มีความสวยงาม สะดวกสบาย และเป็นประโยชน์

สมาคมการบริหารโรงเรียนสหรัฐอเมริกา (American Association of School Administrator . 1949 : 4) กล่าวถึง การจัดสถานศึกษาให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ใช้ประโยชน์ใด ๆ ค่า ส่งเสริมศักยภาพ บุคลิกภาพ และสุนทรียภาพของผู้เรียนว่า

1. ควรปราศจากเสียงรบกวน เช่น เสียงรถบรรทุก รถยนต์ รถไฟ เครื่องบิน รถดับเพลิง โรงงาน
2. ปราศจากกลิ่นเหม็นที่ฉุนระคายเคือง
3. คำนึงถึงความปลอดภัย และความสุขสบายของผู้ใช้ การสร้างอาคารเรียน ควรมีการวางแผน เพื่อป้องกันอันตรายที่จะมีผลต่อสุขภาพ ความปลอดภัยของผู้เขียนและผู้สอน
4. คำนึงถึงการใช้ประโยชน์ หน้าที่ และจุดมุ่งหมายของอาคารแต่ละส่วน
5. คำนึงถึงความงาม ความสมดุลย์ด้านความงาม
6. คำนึงถึงความประหยัด

นฤมล บุญพิทักษ์ (นฤมล บุญพิทักษ์ 2519 : 27 - 59) ได้เสนอแนะการจัดหอสมุดไว้ว่า

1. ควรตั้งอยู่ในย่านศูนย์กลางของอาคารเรียน
2. พื้นที่ให้บริการ เช่น บริเวณรับฝากของ บริเวณตรวจหนังสือ ควรอยู่ในจุดที่จะติดต่อสะดวก
3. ที่ทำงานของเจ้าหน้าที่ที่มีเสียงดัง เช่น แผนกซ่อมหนังสือและแผนกพิมพ์ ควรอยู่ห่างจากบริเวณที่อ่านหนังสือ มีทางเข้าออกต่างหาก
4. ห้องสมุดควรมีทางเข้าออกทางเดียว
5. ห้องสมุดควรออกแบบเพื่อป้องกันการนำหนังสือล่อออกไปได้

6. พื้นที่และเพดานการใช้วัสดุเก็บเสียงได้

7. บรรณารักษ์ควรมีส่วนร่วมในการเสนอแนะ ออกแบบอาคารและ
ครุภัณฑ์

คอบเบอร์ (Dober. 1968) ได้กล่าวถึงเกณฑ์ในการจัดระบบการสัญจร
ในมหาวิทยาลัยว่า

1. ต้องให้ความสะดวกต่อผู้ใช้ เช่น คนเดินถนน
2. แยกชนิดออกจากกัน เช่น ช่องเดินทางเท้าและจักรยานและ
ช่องทางรถยนต์
3. จุดเชื่อมต่อในทางจราจร แต่ละจุดต้องไม่ก่อให้เกิดปัญหา
การจราจร
4. สองข้างทางควรมีการตกแต่งประดับประดาให้เกิดความงามตาม
ธรรมชาติ แต่ต้องไม่เป็นอุปสรรคต่อการจราจร
5. มีที่จอดรถอย่างกว้างขวางเพียงพอ

วิเศษ วิเชียร (วิเศษ วิเชียร 2514 : 69 - 70) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ
อาคารสถานที่ของวิทยาลัยวิชาการศึกษาทั้ง 8 สาขา พบว่า ส่วนใหญ่มีทำเลที่ตั้ง
ที่มีบริเวณข้างเคียงสงบเงียบ แต่ยังคงสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ มีการจัดหอพัก
ให้ใกล้ชิด แต่จำนวนไม่เพียงพอ มีห้องน้ำ ห้องสุขา ไม่เพียงพอกับจำนวนผู้ใช้ การ
จัดห้องพยาบาลยังไม่ถูกสุขลักษณะ

เฉลิมพล ศรีหงษ์ และคณะ (เฉลิมพล ศรีหงษ์ และคณะ 2521 :
147) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ชั้นปีที่ 1
ที่มีต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง
กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2520 จำนวน 3,000 คน ผลการ
วิจัยพบว่า นักศึกษาโดยเฉลี่ยแล้วมีทัศนคติต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหงอยู่ในระดับปานกลาง
ค่อนข้างดี นักศึกษาที่มีอายุมาก มีทัศนคติที่ดีต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหงมากกว่านักศึกษา

ที่มีอายุน้อย นักศึกษาที่ประกอบอาชีพแล้วมีทัศนคติที่ดีต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหงมากกว่า นักศึกษาที่ยังไม่ได้ประกอบอาชีพ นักศึกษาที่มีภูมิหลังทางการศึกษาโดยวุฒิเทียบเท่า มัธยมศึกษาตอนปลาย มีทัศนคติที่ดีต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหงมากกว่านักศึกษาที่มีภูมิหลัง การศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์มีทัศนคติที่ดีต่อมหาวิทยาลัย รามคำแหงน้อยกว่านักศึกษาคณะอื่น ๆ สำหรับเพศ ภูมิลำเนาของนักศึกษา ไม่มี สหสัมพันธ์กับทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหงแต่อย่างใด และนอกจากนี้ การวิจัยยังพบว่านักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหงในเรื่องการประชาสัมพันธ์ อาจารย์ผู้สอน ห้องสมุด หลักสูตรการศึกษา ความภูมิใจในมหาวิทยาลัย และการ นำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพ แต่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อมหาวิทยาลัยในเรื่องการจัด บรรยายวิชาการต่าง ๆ สวัสดิการที่ได้รับ ระบบการจราจร และอาคารสถานที่

การวิจัยในประเทศ

เบน (Ben. 1973 : 4368 - A) ได้ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบ สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยในอุดมคติ กับสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่นักศึกษาได้รับรู้จาก ประสบการณ์จริง เบน ศึกษาโดยใช้วิธีวัดภาพพจน์มหาวิทยาลัย ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็น นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐ โอคลาโฮมา (Oklahoma State University) พบว่า การเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยของนักศึกษาในประสบการณ์จริง มีผลในทางลบ และแตกต่างกันอย่างมากกับสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยในอุดมคติของ นักศึกษา นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในรัฐโอคลาโฮมา ไม่พอใจในบรรยากาศของมหาวิทยาลัย มากกว่านักศึกษาที่มาจากรัฐอื่น ๆ นักศึกษามีความประทับใจในสภาพแวดล้อม มหาวิทยาลัยมากกว่านักศึกษามืออาชีพ

ฮิค (Hick. 1972 : 4348 - A) ได้ทำการศึกษาความรู้สึกของบัณฑิต ของ วายล์ คอลเลจ มาแชล (Wiley College Marshall) ที่มีต่อวิทยาลัย โดยใช้ เครื่องมือมาตราส่วนประเมินค่าสภาพแวดล้อมวิทยาลัย ที่มีชื่อว่า CUES หรือ College

and University Environment Scales กลุ่มตัวอย่างเป็นบัณฑิต ปีการศึกษา 1968 - 1972 จำนวน 426 คน อิศ พพบว่า บัณฑิตของวาลีคอลเลจ มาเชล มีความรู้สึกเกี่ยวกับสถาบันอยู่ในเกณฑ์สูง ในเรื่องของการนำความรู้จากการศึกษาไปปฏิบัติได้ (Practicality) การมีความสัมพันธ์กับชุมชน (Community) และความมีระเบียบแบบแผน (Propriety) และมีความรู้สึกอยู่ในเกณฑ์ต่ำในเรื่องของการรู้จักตระหนักและสำนึกในหน้าที่ของตน (Awareness) และบัณฑิตสนใจในเรื่องของปรัชญา การแสวงหาความรู้กายตนเอง และศิลปะ

อโดเรียน (Adorian. 1975 : 4037 - A) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อหอพักวิทยาลัย กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาของแคนนิซัส คอลเลจ (Canisus College) เมืองบัฟฟาโล มลรัฐนิวยอร์ก จำนวน 313 คน อโดเรียนพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อหอพักกับผลการเรียนของนักศึกษาแตกต่างกันไปตามเพศ ชั้นเรียน และวิชาเอกของนักศึกษา สภาพแวดล้อมทางสังคมของนักศึกษาในหอพักขึ้นอยู่กับ ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล มนุษยสัมพันธ์ ขนาดของหอพัก ระเบียบของหอพัก กรรมการหอพัก การบริการอาหารและระยะทางระหว่างหอพักหญิงกับหอพักชาย ส่วนสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ขึ้นอยู่กับ การมีโอกาสเลือกห้องพัก การเลือกเพื่อนร่วมห้อง ที่อำนวยความสะดวกในการประกอบอาหาร ห้องนั่งเล่นตัว และขนาดของห้องพัก

มากาเร็ต (Margaret. 1971 : 4434 - A) ได้ทำการศึกษาความคาดหวังและการเข้าสังคมในสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยซีราคิวส์ (Syracuse University) ใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยมีผลต่อการศึกษาทุกแขนงวิชาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และนักศึกษาชั้นปีที่ 1 กับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมไม่แตกต่างกัน

ในประเทศไทยยังไม่ได้มีการศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยอย่างจริงจัง ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหง ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาโดยใช้วิธีศึกษาสภาพแวดล้อมที่เป็นสิ่งเร้าโดย ห้องเรียน กลุ่มเพื่อน การบริหาร และอาคารสถานที่ของมหาวิทยาลัย จะเป็นตัวเร้าให้นักศึกษากระทำกิจกรรมต่าง ๆ และทำให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้น และมีผลถึงทัศนะของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมและเหตุการณ์เหล่านั้น ซึ่งเชื่อว่ากิจกรรม เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และทัศนะของนักศึกษาจะเป็นเครื่องบ่งชี้สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงได้

วิธีดำเนินการ

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาทัศนะของนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหงจาก 4 คณะวิชา คือ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ บริหารธุรกิจ ศึกษาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เป็นนักศึกษาซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2521 และมาเรียนตามปกติในวัน เวลา ที่มหาวิทยาลัยเปิดทำการสอน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากจำนวนนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2521 มีจำนวนถึง 164,293 คน และจำนวนนักศึกษาในแต่ละคณะแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด เพื่อความเหมาะสมในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงตั้งเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างไว้ดังนี้

คณะที่มีนักศึกษา 1 - 10,000 คน การสุ่มตัวอย่างใช้ร้อยละ 2 ของนักศึกษาทั้งหมด

คณะที่มีนักศึกษา 10,001 - 30,000 คน การสุ่มตัวอย่างใช้ร้อยละ 1.5 ของนักศึกษาทั้งหมด

คณะที่มีนักศึกษา 300,001 คนขึ้นไป การสุ่มตัวอย่างใช้ร้อยละ 1 ของนักศึกษาทั้งหมด

กลุ่มตัวอย่างที่เลือกได้มีจำนวนดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนนักศึกษาที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามคณะวิชา

คณะวิชา	จำนวนนักศึกษา (คน)	สัดส่วนการเลือก กลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ)	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ คำนวณได้จากสัดส่วน การเลือกกลุ่มตัวอย่าง (คน)
นิเทศศาสตร์	57,603	1	576
รัฐศาสตร์	36,190	1	361
บริหารธุรกิจ	32,900	1	329
ศึกษาศาสตร์	14,292	1.5	214
เศรษฐศาสตร์	10,414	1.5	156
มนุษยศาสตร์	8,108	2	160
วิทยาศาสตร์	4,786	2	94
รวม	164,293		1,890

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษาและดัดแปลงมาจากแบบสำรวจกิจกรรมในสถาบันอุดมศึกษา (The Inventory of College Activities หรือ ICA) ของอเล็กซานเดอร์ คัมบลิว แอสติน (Alexander W. Astin) และศึกษาเพิ่มเติมจากฉบับแปลของ วิจิตร ลินสิริ (วิจิตร ลินสิริ มปป : 1 - 13) โดยผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบสอบถามให้เหมาะสมกับการวิจัยสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยในประเทศไทยและให้มีเนื้อหาครอบคลุม ตามจุดมุ่งหมาย ที่วางไว้ แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า กำหนดให้ผู้ตอบแสดงทัศนะที่มีต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงทั้ง 4 ด้านคือ
1. สภาพแวดล้อมในห้องเรียน
 2. สภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน
 3. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหาร
 4. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่

เกณฑ์การให้คะแนน

ในการกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนของตัวเลือกนั้น ผู้วิจัยกำหนดค่าน้ำหนักสมมุติ (Arbitrary Weighting) คือ แต่ละข้อคำถามให้คะแนนเป็น 5 ระดับดังนี้

คำถามที่มีลักษณะเชิงนิมิต

ให้คะแนน 5 สำหรับคำตอบ บ่อยครั้งที่สุด	หรือเห็นด้วยมากที่สุด
ให้คะแนน 4 สำหรับคำตอบ บ่อยครั้ง	หรือเห็นด้วยมาก
ให้คะแนน 3 สำหรับคำตอบ ปานกลาง	หรือเห็นด้วย
ให้คะแนน 2 สำหรับคำตอบ บางครั้ง	หรือไม่เห็นด้วยมาก
ให้คะแนน 1 สำหรับคำตอบ ไม่เคยเลย	หรือไม่เห็นด้วยมากที่สุด

คำถามที่มีลักษณะเชิงนิเสธ

ให้คะแนน 5 สำหรับคำตอบ ไม่เคยเลย	หรือไม่เห็นด้วยมากที่สุด
ให้คะแนน 4 สำหรับคำตอบ บางครั้ง	หรือไม่เห็นด้วยมาก
ให้คะแนน 3 สำหรับคำตอบ ปานกลาง	หรือเห็นด้วย
ให้คะแนน 2 สำหรับคำตอบ บ่อยครั้ง	หรือเห็นด้วยมาก
ให้คะแนน 1 สำหรับคำตอบ บ่อยครั้งที่สุด	หรือเห็นด้วยมากที่สุด

การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity) .

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามซึ่งได้ดัดแปลงและปรับปรุงให้เหมาะสมกับการวิจัยเรื่องนี้ มาหาคุณภาพด้านความเที่ยงตรงโดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา และวิจัย 4 ท่าน ทำการพิจารณาเพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมทั้งทางด้านเนื้อหา และภาษา เพื่อให้แต่ละข้อควมมีใจความชัดเจน เป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 4 ท่าน นั้นคือ คร.พนม พงษ์ไพบูลย์ คร.อินทร์ ศรีคุณ คร.ประชุม รอดประเสริฐ และ คร.สมสุข ชีระพิจิตร ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองกับนิสิต 120 คนใน คณะต่าง ๆ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของ แบบสอบถามเป็นรายข้อ (Item Discrimination) โดยดำเนินการดังนี้

1.1 คำนวณร้อยละ 25 ของผู้ที่ได้คะแนนสูง และร้อยละ 25 ของ ผู้ที่ได้คะแนนต่ำ จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด มาเป็นตัวแทนในการประเมินค่าคำถาม แต่ละข้อ

1.2 หาค่าคะแนนเฉลี่ย ของกลุ่มผู้ที่ได้คะแนนสูง และกลุ่มผู้ที่ได้ คะแนนต่ำ เป็นรายข้อ แล้วหาค่าอัตราส่วนวิกฤต t (t -ratio) โดยใช้ t -test

1.3 เลือกข้อที่มีอัตราส่วน t ตั้งแต่ 2 ขึ้นไป (ค่า $t = 2$ ถือว่า มีอำนาจจำแนกค่าสุด) ไว้ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ปรากฏว่า ได้ข้อคำถามไว้ 80 ข้อ ซึ่งมีค่า t อยู่ระหว่าง 2.0221 ถึง 6.5497 ดังแสดง รายละเอียดค่า t ในภาคผนวก ข

2. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ผู้วิจัย นำข้อคำถามที่เลือกไว้ทั้งหมด มาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีหาค่า α Coefficient ปรากฏว่าค่าความเชื่อมั่น = 0.9465 ซึ่งพอจะกล่าวได้ว่าแบบสอบถามนี้มีค่าความ เชื่อมั่นสูง พอที่จะนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

ผู้วิจัยขอความช่วยเหลือจากนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่กำลังศึกษาวิชาวิจัย และวัดผลทางการศึกษา ให้ช่วยแจกแบบสอบถามไปตามคณะต่าง ๆ และเก็บแบบสอบถามคืน

วิธีจัดกระทำข้อมูล

1. พิจารณาคัดเลือกแบบสอบถามที่มีค่าตอบสมบูรณ์ไว้ได้ จำนวน 1,516 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.21

2. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนน

3. จำแนกแบบสอบถามออกตามตัวแปรสำหรับวิเคราะห์

4. วิเคราะห์ข้อมูล

รายละเอียดข้อมูลที่รวบรวมได้ แสดงในตาราง 3 - 6

ตาราง 3 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนและสมบูรณ์ จำแนกตามคณะวิชา

คณะวิชา	จำนวนแบบสอบถาม ที่ส่งไป	จำนวนแบบสอบถาม ฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับคืน	คิดเป็นร้อยละ
นิติศาสตร์	576	430	74.65
รัฐศาสตร์	361	276	76.45
บริหารธุรกิจ	329	292	88.75
ศึกษาศาสตร์	214	157	73.36

ตาราง 3 (ต่อ)

คณะวิชา	จำนวนแบบสอบถาม ที่ส่งไป	จำนวนแบบสอบถาม ฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับคืน	คิดเป็นร้อยละ
เศรษฐศาสตร์	156	125	80.12
มนุษยศาสตร์	160	147	91.87
วิทยาศาสตร์	94	89	94.68
รวม	1,890	1,516	80.21

ตาราง 4 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนและสมบูรณ์ แยกตามเพศและคณะวิชา

คณะวิชา \ เพศ	ชาย	ร้อยละ	หญิง	ร้อยละ	รวมทั้งหมด
นิติศาสตร์	356	82.79	74	17.21	430
รัฐศาสตร์	156	56.52	120	43.48	276
บริหารธุรกิจ	104	36.62	188	64.39	292
ศึกษาศาสตร์	39	24.84	118	75.16	157
เศรษฐศาสตร์	72	57.60	53	42.40	125
มนุษยศาสตร์	7	4.76	140	95.24	147
วิทยาศาสตร์	28	31.46	161	68.54	89
จำนวนรวม	762	50.26	754	49.74	1516

ตาราง 5 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนและสมบูรณ์ จำแนกตามภูมิภาค และ คณะวิชา

ภูมิภาค คณะวิชา	ส่วนกลาง	ร้อยละ	ส่วนภูมิภาค	ร้อยละ	รวม
นิติศาสตร์	155	36.05	275	63.95	430
รัฐศาสตร์	111	40.22	165	59.78	276
บริหารธุรกิจ	146	50.00	146	50.00	292
ศึกษาศาสตร์	45	28.66	112	71.34	157
เศรษฐศาสตร์	47	37.60	78	62.40	125
มนุษยศาสตร์	74	50.34	73	49.66	147
วิทยาศาสตร์	51	57.30	38	42.70	89
จำนวนรวม	629	41.49	887	58.51	1,516

ตาราง 6 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนและสมบูรณ์ จำแนกตามระยะเวลาที่เข้ามา ศึกษาในมหาวิทยาลัย และคณะวิชา

ระยะเวลาที่เข้า มาศึกษาใน มหาวิทยาลัย คณะวิชา	น้อยกว่า 2 ปี	ร้อยละ	2 ปีขึ้นไป	ร้อยละ	รวม
นิติศาสตร์	250	58.14	180	41.86	430
รัฐศาสตร์	156	56.52	120	43.48	276
บริหารธุรกิจ	165	56.51	127	43.49	292

ตาราง 6 (ต่อ)

ระยะเวลาที่เข้า มาศึกษาใน มหาวิทยาลัย คณะวิชา	น้อยกว่า 2 ปี	ร้อยละ	2 ปีขึ้นไป	ร้อยละ	รวม
ศึกษาศาสตร์	100	63.69	57	36.31	157
เศรษฐศาสตร์	64	51.20	61	48.80	125
มนุษยศาสตร์	100	68.03	47	31.97	147
วิทยาศาสตร์	53	59.55	36	40.45	89
จำนวนรวม	888	58.58	628	41.42	1,516

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำกับข้อมูลเพื่อทดสอบสมมุติฐานใดค่าเนนการเป็นชั้น ๆ ดังนี้

1. ตรวจสอบแบบสอบถามและคำนวณหาค่าสถิติเบื้องต้นคือ

1.1 คะแนนเฉลี่ย (Mean) คำนวณจากสูตร (Garette. 1973 : 27)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

1.2 ความยาวเบเนมาตรฐาน (Standard Diviation) คำนวณจากสูตร

(Garette. 1970 : 53)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

2. ใช้ t-test ทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม
ซึ่งเป็นการทดสอบสมมุติฐานข้อ 1, 2, 4 คำนวณจากสูตร (Edward. 1968 : 94)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}} \quad (n_1, n_2 > 30)$$

3. ใช้ F-test ทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม ซึ่งเป็นการทดสอบสมมุติฐานข้อ 3 คำนวณจากสูตร

Source of Variation	df	Sum of Square	Mean Square
Treatment A	a - 1	$\sum_{j=1}^a \frac{T_j^2}{n_j} - \frac{T^2}{N}$	SS_A/df
Within-Group (W)	N - a	$SS_T - SS_A$	SS_W/df
Total	N - 1	$\sum_{j=1}^a \sum_{i=1}^{n_j} x_{ij}^2 - \frac{T^2}{N}$	

$$F = \frac{MS_A}{MS_W} \quad (\text{Lindquist. 1965 : 56})$$

4. การวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย ใช้สถิติดังนี้

4.1 การวิเคราะห์รายข้อ (Item Analysis) ใช้ t-test

คำนวณจากสูตร

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{s_H^2}{N_H} + \frac{s_L^2}{N_L}}}$$

4.2 การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามใช้สูตร

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right) \quad (\text{Cronbach. 1951:297})$$

ผลการค้นคว้า

ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผล

เพื่อให้เกิดความสละสลวยและความเข้าใจตรงกันในการวิเคราะห์และแปลผล ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ แทนความหมายดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนน
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-Distribution
F	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-Distribution
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
r	แทน	ค่าความเชื่อมั่น
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลความหมาย ผู้วิจัยได้นำเสนอ เป็น 2 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 เสนอผลการศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงในทัศนะ
ของนักศึกษา โดยในรอบละ

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย-
รามคำแหง ตามตัวแปรต่อไปนี้

ก. เพศ แบ่งเป็น เพศชาย และเพศหญิง ใช้สถิติ t - test ในการทดสอบ

ข. ภูมิลำเนา แบ่งเป็น ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ใช้สถิติ t - test

ในการทดสอบ

ค. คณะวิชา แบ่งเป็น 7 คณะวิชา ใช้สถิติ F -test ในการทดสอบ

ง. ระยะเวลาที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัย แบ่งเป็นน้อยกว่า 2 ปี และ
2 ปีขึ้นไป ใช้สถิติ t -test ในการทดสอบ

การวิเคราะห์ผลทั้ง 2 ตอน ได้แสดงไว้ในตาราง 7 - 14

ตาราง 7 สภาพแวดล้อมในห้องเรียน ในทัศนะของนักศึกษา

กิจกรรม	บ่อยครั้ง ที่สุด	บ่อยครั้ง	ปาน- กลาง	บางครั้ง	ไม่เคย เลย
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
1. เข้าห้องเรียนก่อนเวลาที่อาจารย์ จะเข้าสอน	34.40	27.11	14.39	17.88	3.17
2. มีโอกาสตั้งคำถามถามอาจารย์ ในห้องเรียน	1.12	1.38	3.03	30.08	64.38
3. ถกเถียงปัญหาทางวิชาการกับ อาจารย์อย่างเปิดเผย	0.66	0.92	1.78	13.98	82.65

ตาราง 7 (ต่อ)

กิจกรรม	บ่อยครั้ง ที่สุด	บ่อยครั้ง	ปาน กลาง	บางครั้ง	ไม่เคย
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
4. พูดคุยกับอาจารย์อย่างสนิทสนม คุ้นเคย	1.25	2.77	5.21	15.83	74.93
5. อ่านและศึกษางานที่อาจารย์ มอบหมายให้มาล่วงหน้า	3.82	10.68	18.14	43.80	23.55
6. จดโน้ตวิชาที่เรียนได้ทันอยู่เสมอ	17.41	23.68	27.77	25.06	6.07
7. เรียนหนังสือด้วยความเพลิดเพลิน	6.93	15.70	28.63	37.34	11.41
8. ได้รับทราบหัวข้อที่อาจารย์จะสอน แต่ละชั่วโมงไว้ล่วงหน้า	7.71	18.47	14.84	40.90	18.07
9. ได้รับการเร้าจากอาจารย์ให้ อภิปรายปัญหา	2.38	6.86	13.79	29.88	47.10
10. ยืมหนังสือจากห้องสมุดเพื่อ ประกอบการเรียนในห้องเรียน	3.17	6.60	8.31	31.93	50.00
11. ถกเถียงปัญหาทางวิชาการอย่าง เปิดเผยกับเพื่อน ๆ ในห้องเรียน	5.48	12.53	14.31	39.84	27.84
12. รู้สึกว่าต้องแข่งขันในทางการ เรียนกับเพื่อน ๆ	15.63	19.99	21.55	24.87	17.94
13. ถามเพื่อนเมื่อมีปัญหาลักษณะ บทเรียน	8.64	24.27	19.13	39.05	8.90

ตาราง 7 (ต่อ)

กิจกรรม	บ่อยครั้ง ที่สุด	บ่อยครั้ง	ปาน- กลาง	บางครั้ง	ไม่เคย เลย
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
14. อาจารย์พยายามสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนักศึกษา	11.28	21.24	32.78	21.31	13.39
15. อาจารย์ใช้สื่อหลากหลายการสอนคุณธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจนักศึกษา	9.10	17.28	27.97	38.65	6.99
16. นักศึกษาส่งเสียงเอะอะขณะฟังคำบรรยาย	11.80	16.29	11.08	44.33	16.49
17. เคยพูดคุยซบซิบกับเพื่อนขณะที่อาจารย์กำลังสอน	7.52	14.31	12.66	56.53	8.97
18. เคยนั่งหลับในห้องเรียนขณะที่อาจารย์กำลังสอน	4.42	8.90	7.48	49.80	29.35

จากตาราง 7 จะเห็นว่า จำนวนนักศึกษาที่เข้าห้องเรียนก่อนเวลาที่อาจารย์จะเข้าสอนบ่อยครั้งที่สุดมีร้อยละ 37.40 และจำนวนนักศึกษาร้อยละ 82.65 ที่ไม่เคยถกเถียงปัญหาทางวิชาการกับอาจารย์อย่างเปิดเผย ร้อยละ 74.93 ที่ไม่เคยพูดคุยกับอาจารย์อย่างสนิทสนม ร้อยละ 64.38 ที่ไม่เคยมีโอกาสดังคำถามถามอาจารย์ในห้องเรียน ร้อยละ 56.00 ไม่เคยยืมหนังสือจากห้องสมุดเพื่อประกอบการเรียนในห้องเรียน ร้อยละ 47.10 ไม่เคยได้รับการเร้าจากอาจารย์ให้อภิปรายปัญหา

ตาราง 8 สภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อนในทัศนะของนักศึกษา

กิจกรรม	บ่อยครั้ง ที่สุด	บ่อยครั้ง	ปาน- กลาง	บางครั้ง	ไม่เคย เลย
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
1. ปรึกษาปัญหาส่วนตัวกับเพื่อน ๆ	8.57	16.22	11.15	50.40	13.65 ✓
2. ได้รับคำแนะนำเรื่องการเรียน จากนักศึกษารุ่นพี่	2.77	9.30	13.66	44.59	29.68
3. พுகุยเรื่องกีฬา กับเพื่อน ๆ	6.72	13.32	17.88	44.66	17.41
4. รวมกลุ่มร้องเพลงกับเพื่อน ๆ	5.60	10.68	11.48	38.52	33.70
5. ไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศ	4.48	7.52	10.23	49.62	35.15
6. ทำกิจกรรมเพื่อหารายได้เข้า ชุมนุมนักศึกษา	0.98	1.25	2.77	10.88	84.10
7. ช่วยถือของให้เพื่อนเมื่ออยู่บน รถประจำทาง	15.36	26.78	14.58	38.52	4.74
8. พุกุยเรื่องเพศศึกษา กับเพื่อน ๆ	7.52	8.37	12.60	48.55	22.95
9. เคยให้เพื่อนยืมเงิน	5.74	13.85	15.77	56.86	7.78
10. รวมกลุ่มศึกษาค้นคว้ากับเพื่อน ๆ	1.97	6.46	14.84	44.86	31.86
11. ไปเที่ยวกับเพื่อนร่วมมหาวิทยาลัย ในวันหยุด	4.61	11.60	11.41	44.53	27.83
12. เล่นการพนันกับเพื่อนในมหาวิทยาลัย	0.59	1.12	1.98	11.28	85.02

ตาราง 8 (ต่อ)

กิจกรรม	บ่อยครั้ง ที่สุด	บ่อยครั้ง	ปาน- กลาง	บางครั้ง	ไม่เคย
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
13. ทบทวนบทเรียนให้เพื่อน	0.79	4.35	9.83	51.39	33.64
14. ร่วมกิจกรรมกีฬา เล่นกีฬาและ ซ้อมกีฬา กับเพื่อน ๆ	3.89	5.87	7.06	28.30	54.88
15. ร่วมกิจกรรมดนตรี ละคร หรือ ศิลปะกับเพื่อน ๆ	1.91	1.97	4.95	19.79	71.37
16. ไปงานสังคมเอนรำกับเพื่อนร่วม มหาวิทยาลัย	1.08	1.78	2.94	16.43	77.77
17. เคยร่วมมือกับเพื่อนจัดกิจกรรม ที่เป็นการรักษาและเผยแพร่ ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย	1.91	3.29	8.44	26.25	60.09
18. เคยเข้าชมกิจกรรมที่เพื่อนนักศึกษา จัดขึ้นภายในมหาวิทยาลัย	7.19	18.93	20.05	40.57	13.26
19. เคยรับประทานอาหารกลางวัน คนเดียว	10.02	15.16	12.63	43.21	20.78
20. รู้สึกเจ็บเหงาเปล่าเปลี่ยวเมื่อ อยู่ในมหาวิทยาลัย	8.04	8.24	6.20	46.77	30.32

จากตาราง 8 จะเห็นว่า นักศึกษาจำนวนร้อยละ 84.10 ไม่เคยทำกิจกรรม
เพื่อหารายได้เข้าชมนมนักศึกษา ร้อยละ 85.02 ไม่เคยเล่นการพนันกับเพื่อน ๆ ใน

มหาวิทยาลัย ร้อยละ 54.88 ไม่เคยร่วมกิจกรรมกีฬา เล่นกีฬา และซ้อมกีฬา กับเพื่อน ร้อยละ 77.37 ไม่เคยร่วมกิจกรรมดนตรี ละครหรือศิลปะกับเพื่อน ๆ ร้อยละ 77.77 ไม่เคยไปงานสังสรรค์ร่วมกับเพื่อนร่วมมหาวิทยาลัย ร้อยละ 66.69 ไม่เคยร่วมมือกับเพื่อน ๆ ในการจัดกิจกรรมที่เป็นการรักษาและเผยแพร่ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย

ตาราง 9 สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหารในทัศนะของนักศึกษา

กิจกรรม	บ่อยครั้ง ที่สุด	บ่อยครั้ง	ปาน- กลาง	บางครั้ง	ไม่เคย เลย
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
1. เขียนบทความลงหนังสือของ มหาวิทยาลัย	0.99	0.79	0.92	3.83	93.47
2. เสียสิทธิเพราะทำผิดระเบียบ มหาวิทยาลัย	0.26	0.59	1.25	4.02	43.87
3. ได้รับบริการให้คำแนะนำในการ ศึกษาและเลือกวิชาเรียนจาก มหาวิทยาลัย	2.38	6.00	13.13	40.04	38.46
4. มีส่วนร่วมในการจัดระเบียบบริหาร มหาวิทยาลัยร่วมกับคณาจารย์และ ผู้บริหาร	6.73	0.66	2.11	10.88	85.62
5. ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ก่อให้เกิด ความรักและความผูกพันต่อ มหาวิทยาลัย	1.65	4.49	10.82	38.46	44.59

ตาราง 9 (ต่อ)

กิจกรรม	บ่อยครั้ง ที่สุด	บ่อยครั้ง	ปาน- กลาง	บางครั้ง	ไม่เคย เลย
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
6. มหาวิทยาลัยให้ความสะดวกในการ จัดกิจกรรมบริการชุมชนของ นักศึกษา	4.49	12.27	28.03	35.16	20.05
7. ได้รับแจกเอกสาร จุลสาร ตำรา หรือสิ่งพิมพ์จากมหาวิทยาลัยหรือ หน่วยงานของมหาวิทยาลัย	7.19	16.82	15.82	47.43	12.47
8. ได้รับทราบกิจกรรมต่าง ๆ ของ มหาวิทยาลัยจากฝ่ายประชาสัมพันธ์	10.49	24.93	19.33	33.90	11.35
9. ผู้บริหารมหาวิทยาลัยมีความกระ- ตือรือร้นที่จะรับฟังความคิดเห็นของ นักศึกษา	4.09	10.22	33.64	33.77	18.27
10. รู้สึกว่ามีอิสระเสรีมากขณะที่อยู่ใน มหาวิทยาลัย	33.97	24.93	22.37	13.74	4.95
11. เคยรวมชวณการนักศึกษาเพื่อ ประท้วงนโยบายบางประการของ มหาวิทยาลัย	2.64	2.97	5.74	17.15	71.50
12. ไม่อาจเรียนวิชาที่ต้องการได้ เพราะข้อบังคับบางประการ	3.08	4.95	6.46	27.97	57.59
13. ทุจริตในการสอบโดยไม่มีใครจับได้	1.19	0.86	0.79	5.01	92.15

ตาราง 9 (ต่อ)

กิจกรรม	บ่อยครั้ง ที่สุด	บ่อยครั้ง	ปาน- กลาง	บางครั้ง	ไม่เคย เลย
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
14. เคยสับสนหรือขณะฟังคำบรรยาย	4.16	3.43	2.64	11.54	78.25
15. เคยดื่มเหล้าในมหาวิทยาลัย	1.39	1.19	1.91	10.03	85.49
16. เคยพูดคุยวิจารณ์ระบบบริหารของ มหาวิทยาลัย	4.09	9.30	17.75	50.86	23.95
17. มีความรู้สึกที่ไม่มีกิจกรรมอื่น ๆ ที่จะทำนอกจากการ เรียน	8.11	8.44	11.35	37.01	35.09
18. มีความรู้สึกเหมือนคนหลงทางเมื่อ เขาเรียนในปีแรก	13.72	11.61	9.70	34.10	30.87
19. หนังสือพิมพ์ของนักศึกษาจะถูก ฝ่ายบริหารตรวจตราอย่าง เคร่งครัด	4.82	7.19	26.05	28.56	33.38
20. นามมหาวิทยาลัยรามคำแหงไป เปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยอื่น ด้วยความรู้สึกที่เป็นลบค้อย	5.41	4.02	5.48	25.40	59.70

จากตาราง 9 จะเห็นว่านักศึกษาจำนวนร้อยละ 93.47 ไม่เคยเขียนบทความ
ลงหนังสือของมหาวิทยาลัย ร้อยละ 93.87 ไม่เคยเสียสิทธิเพราะทำผิดระเบียบมหาวิทยาลัย
ร้อยละ 85.62 ไม่เคยมีส่วนร่วมในการจัดระเบียบบริหารมหาวิทยาลัย ร้อยละ 92.15

ไม่เคยทุจริตในการสอบโดยไม่มีใครจับได้ ร้อยละ 78.25 ไม่เคยสูบบุหรี่ขณะฟังคำบรรยาย ร้อยละ 59.70 ไม่เคยนำมหาวิทยาลัยรามคำแหงไปเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยอื่นด้วยความรู้สึกที่เป็นลบคอย

ตาราง 10 สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ในทัศนะของนักศึกษา

กิจกรรม	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย น้อย	ไม่เห็น ด้วยมาก	ไม่เห็นด้วย มากที่สุด
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
1. จำนวนที่นั่งฟังคำบรรยายมีมาก เพียงพอ	8.35	14.45	8.71	37.40	31.40
2. ห้องสมุดจัดบริการได้ดี และใช้ได้ สะดวก	15.96	43.87	20.51	13.72	5.94
3. หนังสือในห้องสมุดมีเนื้อหาตรงกับ ที่ต้องการจะศึกษาค้นคว้า	16.62	51.91	21.37	7.59	2.51
4. ที่นั่งในห้องสมุดมีมากเพียงพอ	4.75	13.52	11.41	40.37	29.95
5. ระบบการจราจรในมหาวิทยาลัย ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจัดได้ดีแล้ว	3.76	17.15	26.52	33.18	19.39
6. จำนวนที่นั่งพักผ่อนของนักศึกษามี มากเพียงพอ	4.82	18.93	14.91	38.46	22.89
7. ห้องน้ำในมหาวิทยาลัยมีจำนวน เพียงพอ	3.36	17.48	15.50	36.80	26.85
8. ห้องน้ำในมหาวิทยาลัยสะอาดและ น้ำใช้	1.52	4.95	10.22	36.41	49.90

ตาราง 10 (ต่อ)

กิจกรรม	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ✓	ไม่เห็น ด้วยมาก	ไม่เห็นด้วย มากที่สุด
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
9. ที่นั่งรับประทานอาหารในโรง อาหารของมหาวิทยาลัยมีจำนวน เพียงพอ	2.77	14.71	17.28	37.53	27.70
10. อาหารที่ขายในโรงอาหารของ มหาวิทยาลัยมีคุณภาพสมราคา	5.41	33.64	30.48	17.48	13.00
11. การบริการไปรษณีย์ในมหาวิทยาลัย จัดได้ดีแล้ว	7.92	34.17	32.91	17.15	7.85
12. โทรศัพท์สาธารณะในมหาวิทยาลัย มีจำนวนเพียงพอ	2.57	7.72	19.79	39.05	30.87
13. ระยะทางระหว่างตึกเรียนกับ ห้องสมุดทางกันเกินไป	6.46	28.30	39.31	19.46	6.46
14. เพื่อลดความแออัด คณะวิชาบาง คณะควรแยกไปตั้งในสถานที่อื่น บาง	14.25	31.20	19.99	23.09	11.49
15. จำนวนนักศึกษาที่มากเกินไปจน มีส่วนทำให้การเรียนของข้าพเจ้า ไม่บรรลุผลตามที่ต้องการ	20.84	34.43	20.58	16.29	8.31

ตาราง 10 (ต่อ)

กิจกรรม	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย น้อย	ไม่เห็น ด้วยมาก	ไม่เห็นด้วย มากที่สุด
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
16. จำนวนนักศึกษาในห้องเรียน แออัดมาก	39.25	38.52	12.47	5.54	4.22
17. อากาศในห้องเรียนร้อนและ อบอ้าว	42.44	44.46	9.76	3.12	2.24
18. มีเสียงรบกวนจากข้างนอกเข้ามา ในห้องเรียนเสมอ	23.22	45.38	22.62	5.81	2.77

จากตาราง 10 จะเห็นได้ว่า จำนวนนักศึกษาร้อยละ 8.95 เห็นด้วยมากที่สุดว่าที่นั่งฟังคำบรรยายมีเพียงพอ ร้อยละ 15.96 เห็นด้วยมากที่สุดว่าห้องสมุดจัดบริการได้ดี และใช้โต๊ะควก ร้อยละ 4.75 เห็นด้วยมากที่สุดว่าที่นั่งในห้องสมุดมีจำนวนเพียงพอ ร้อยละ 1.52 เห็นด้วยมากที่สุดว่าห้องน้ำมหาวิทยาลัยสะอาดและน่าใช้ ร้อยละ 42.44 เห็นด้วยมากที่สุดว่าอากาศในห้องเรียนร้อนและอบอ้าว ร้อยละ 39.25 เห็นด้วยมากที่สุดว่าจำนวนนักศึกษาในห้องเรียนแออัดมาก ร้อยละ 45.38 เห็นด้วยมากที่สุดว่า มีเสียงรบกวนจากข้างนอกเข้ามาในห้องเรียนเสมอ

ตาราง 11 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทัศนระของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำแนกตามเพศ

ทัศนระของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหง	ชาย (N = 762คน)		หญิง (N = 754คน)		t
	$\bar{X}_1$	S_1^2	$\bar{X}_2$	S_2^2	
สภาพแวดล้อมในห้องเรียน	2.5611	1.74	2.6357	6.9476	- 2.8955**
สภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน	3.2246	4.9492	2.1652	4.6885	2.3273**
สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหาร	3.1122	9.6862	3.2474	0.5460	3.6313**
สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่	2.5444	6.2724	2.5801	6.6574	2.4205**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 11 จะเห็นว่าคะแนนทัศนระของนักศึกษาชายและหญิงที่มีต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทั้ง 4 ด้านคือ สภาพแวดล้อมในห้องเรียน สภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหาร และสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ นั่นคือ ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ว่า "นักศึกษาชายและนักศึกษานักศึกษามีทัศนระต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงต่างกัน"

ตาราง 12 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อม
มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำแนกตามภูมิภาค

ทักษะของนักศึกษาที่มีต่อสภาพ- แวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหง	ส่วนกลาง (N = 629)		ส่วนภูมิภาค (N = 887)		t
	$\bar{X}_1$	S_1^2	$\bar{X}_2$	S_2^2	
สภาพแวดล้อมในห้องเรียน	2.576	6.6364	2.6204	6.8669	-1.3731
สภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน	2.2326	4.9851	2.0967	4.3966	5.9039 **
สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหาร	3.1724	10.0649	3.1789	10.1060	-0.2061 *
สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคาร สถานที่	2.5320	6.4116	2.5307	6.4047	0.0479

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 จะเห็นว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหง ของนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านสภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหาร ส่วนสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกัน มีทักษะต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงแตกต่างกันในด้านสภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน และสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหาร ส่วนในด้านสภาพแวดล้อมในห้องเรียน และสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 ความแปรปรวนคะแนนทักษะของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย
รามคำแหง ระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิชา นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ
รัฐศาสตร์ มนุษยศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

ทักษะของนักศึกษาที่มีต่อสภาพ แวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหง	df	แหล่งความ แปรปรวน	SS	MS	F
สภาพแวดล้อมในห้องเรียน	108	ระหว่างกลุ่ม	130.07	1.2043	0.6694
	27162	ภายในกลุ่ม	48677.11	9.7994	
สภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน	120	ระหว่างกลุ่ม	160.7149	1.3392	0.916780
	30180	ภายในกลุ่ม	44088.8679	1.4608	
สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหาร	120	ระหว่างกลุ่ม	79.5627	0.6630	0.2165
	30180	ภายในกลุ่ม	92385.6449	3.0611	
สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคาร สถานที่	108	ระหว่างกลุ่ม	141.0647	1.3061	0.8628
	30180	ภายในกลุ่ม	41116.8426	1.5137	

จากตาราง 13 จะเห็นว่า ทักษะของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย
รามคำแหง ระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในคณะวิชา นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ รัฐศาสตร์
มนุษยศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ
ทางสถิติ นั่นคือข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า "นักศึกษาที่
ศึกษาในคณะวิชาต่างกัน มีทักษะต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงแตกต่างกัน"

ตาราง 14 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำแนกตามระยะเวลาที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัย

ทักษะของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหง	น้อยกว่า 2 ปี (๘๘๘ คน)		2 ปีขึ้นไป (628 คน)		t
	$\bar{X}_1$	S_1^2	$\bar{X}_2$	S_2^2	
สภาพแวดล้อมในห้องเรียน	2.5546	6.5265	2.8191	7.9460	-10.4086 **
สภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน	2.0185	4.0744	2.2774	5.1869	-18.0021 **
สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหาร	3.2051	10.2734	3.1434	9.8622	2.1182 *
สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่	2.5970	6.7447	2.4469	5.9880	5.8272 **

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 จะเห็นว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะของนักศึกษาที่มีระยะเวลาศึกษาในมหาวิทยาลัยน้อยกว่า 2 ปี กับนักศึกษาที่มีระยะเวลาศึกษาในมหาวิทยาลัย 2 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านสภาพแวดล้อมในห้องเรียน สภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน และสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ และแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหาร นั่นคือผลการวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า "นักศึกษาที่มีระยะเวลาศึกษาในมหาวิทยาลัยต่างกัน มีทักษะต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยแตกต่างกัน"

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหง ในทัศนะของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อม 4 ด้าน คือ สภาพแวดล้อมในห้องเรียน สภาพแวดล้อมในลุ่มเพื่อน สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหาร สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ รวมทั้งศึกษาเปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหง ตามตัวแปร เพศ ภูมิลำเนา คณะวิชา และระยะเวลาที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคที่ 1 ปีการศึกษา 2521 และเป็นนักศึกษาที่มาเรียนเต็มมหาวิทยาลัยตามปกติในวัน เวลา ที่มหาวิทยาลัยเปิดทำการสอน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่ม มีจำนวน 1,890 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาและดัดแปลงมาจากแบบสำรวจกิจกรรมในสถาบันอุดมศึกษา (The Inventory of College Activities หรือ ICA) ของ อเล็กซานเดอร์ คัมบลิท แอสติน (Alexander W. Astin) แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นคำถามให้นักศึกษาแสดงทัศนะที่มีต่อสภาพแวดล้อม

มหาวิทยาลัยรามคำแหง 4 คำนี้อือ

1. สภาพแวดล้อมในห้องเรียน
2. สภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน
3. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหาร
4. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถามที่ได้รับคืนมา และเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 1,516 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.21

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการทางสถิติต่อไปนี้

1. สํารวจจำนวนนักศึกษาที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรโดยใช้ ร้อยละ
2. สํารวจจำนวนการปรากฏของกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมแต่ละด้าน จากทัศนะของนักศึกษาโดยแสดงในรูปร้อยละ
3. หาค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความแปรปรวน (S^2) เพื่อทดสอบสมมุติฐาน
4. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทัศนะของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมแต่ละด้านของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 1 ข้อ 2 และข้อ 4 โดยใช้ $t - test$
5. วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนทัศนะ ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 3 โดยใช้ $F - test$

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์รายละเอียดทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกได้ดังนี้

1. จำนวนนักศึกษาจำแนกตามเพศ มีเพศชาย 762 คน คิดเป็นร้อยละ 50.26 เพศหญิง 754 คน คิดเป็นร้อยละ 49.74

2. จำนวนนักศึกษา จำแนกตามภูมิภาค เป็นนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในส่วนกลาง 629 คน คิดเป็นร้อยละ 41.49 ส่วนภูมิภาค 887 คน คิดเป็นร้อยละ 58.51

3. จำนวนนักศึกษาจำแนกตามระยะเวลาที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัย เป็นนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาในเวลาน้อยกว่า 2 ปี จำนวน 888 คน คิดเป็นร้อยละ 58.58 และนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัย 2 ปีขึ้นไป จำนวน 628 คน คิดเป็นร้อยละ 41.42

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหง ในทัศนะของนักศึกษาปรากฏผลดังนี้

1. สภาพแวดล้อมในห้องเรียน พบว่านักศึกษาร้อยละ 96.83 เข้าห้องเรียนก่อนเวลาที่อาจารย์จะเข้าสอน ร้อยละ 65.30 จดคำบรรยายวิชาที่เรียนได้ทันอยู่เสมอ ร้อยละ 65.30 เห็นว่าอาจารย์พยายามสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนักศึกษาร้อยละ 51.26 เรียนหนังสือด้วยความเพลิดเพลิน ร้อยละ 50.00 เคยยืมหนังสือจากห้องสมุดเพื่อประกอบการเรียนในห้องเรียน ร้อยละ 57.17 รู้สึกว่าต้องแข่งขันในทางการเรียนกับเพื่อน ๆ ร้อยละ 52.04 ถามเพื่อนเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับบทเรียน ร้อยละ 54.35 เห็นว่าอาจารย์ได้สอดแทรกการสอนคุณธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจของนักศึกษา แต่มีเพียงร้อยละ 39.17 เคยไ้รับทราบหัวข้อที่อาจารย์จะสอนแต่ละชั่วโมงไว้ล่วงหน้า ร้อยละ 32.64 เคยอ่านและศึกษางานที่อาจารย์มอบหมายให้มาล่วงหน้า ร้อยละ 32.32 เคยถกเถียงปัญหาทางวิชาการอย่างเปิดเผยกับเพื่อน ๆ ในห้องเรียน ร้อยละ 34.40

เคยพูดคุยซบซิบกับเพื่อนขณะที่อาจารย์กำลังสอน และมีเพียงร้อยละ 20.80 เท่านั้น ที่เคยนั่งหลับในห้องเรียนขณะที่อาจารย์กำลังสอน นอกจากนี้ยังพบว่า มีนักศึกษาถึงร้อยละ 64.34 ที่ไม่เคยตั้งคำถามถามอาจารย์ในห้องเรียนเลย ร้อยละ 82.62 ไม่เคยตกเตียง ปัญหาทางวิชาการกับอาจารย์อย่างเปิดเผย ร้อยละ 74.93 ไม่เคยคุยกับอาจารย์อย่างสนิทสนมคุ้นเคย

2. สภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน พบว่า มีนักศึกษาร้อยละ 56.72 เคยช่วยให้เพื่อนเมื่ออยู่บนรถประจำทาง และมีเพียงร้อยละ 35.94 ที่เคยปรึกษาปัญหาล้วนตัวกับเพื่อน ร้อยละ 25.73 เคยได้รับคำแนะนำในเรื่องการเรียนจากนักศึกษารุ่นพี่ ร้อยละ 37.92 เคยพูดคุยเรื่องกีฬา กับเพื่อน ๆ ร้อยละ 27.76 เคยร่วมกลุ่มร้องเพลงกับเพื่อน ๆ ร้อยละ 22.23 เคยไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศ ร้อยละ 28.49 เคยพูดคุยเรื่องเพศศึกษา กับเพื่อน ๆ ร้อยละ 35.36 เคยให้เพื่อนยืมเงิน ร้อยละ 23.27 เคยร่วมกลุ่มศึกษาค้นคว้ากับเพื่อน ๆ ร้อยละ 27.62 เคยไปเที่ยวกับเพื่อนร่วมมหาวิทยาลัยในวันหยุด ร้อยละ 14.97 เคยทบทวนบทเรียนให้เพื่อน ร้อยละ 46.17 เคยเข้าร่วมกิจกรรมที่เพื่อนนักศึกษาจัดขึ้นภายในมหาวิทยาลัย ร้อยละ 35.81 เคยรับประทานอาหารกลางวันคนเดียว และมีเพียงร้อยละ 22.48 รู้สึกเจ็บเหงาเปล่าเปลี่ยวเมื่ออยู่ในมหาวิทยาลัย และมีนักศึกษาถึงร้อยละ 84.10 ที่ไม่เคยทำกิจกรรมเพื่อหารายได้เข้าชมนุมนักศึกษา ร้อยละ 85.02 ไม่เคยเล่นการพนันกับเพื่อนในมหาวิทยาลัย ร้อยละ 54.88 ไม่เคยร่วมกิจกรรมกีฬา เล่นกีฬา และชมกีฬากับเพื่อน ๆ ร้อยละ 71.37 ไม่เคยร่วมกิจกรรมดนตรี ละคร หรือศิลปะกับเพื่อน ร้อยละ 77.77 ไม่เคยไปงานสังคมเต้นรำกับเพื่อนร่วมมหาวิทยาลัย ร้อยละ 60.09 ไม่เคยร่วมมือกับเพื่อนเพื่อจัดกิจกรรมที่เป็นการรักษาและเผยแพร่ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย

3. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหาร พบว่า นักศึกษา ร้อยละ 81.27 รู้สึกว่าตนเองมีอิสระเสรีมากขณะอยู่ในมหาวิทยาลัย ร้อยละ 54.75 ได้รับทราบกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยจากฝ่ายประชาสัมพันธ์ และมีเพียงร้อยละ 27.90 ที่เห็นว่า

ไม่มีกิจกรรมอื่นๆ ที่จะทำนอกจากการเรียน ร้อยละ 35.03 มีความรู้สึกเหมือนคนหลงทางเมื่อเข้าเรียนในปีแรก ร้อยละ 44.79 เห็นว่ามหาวิทยาลัยให้ความสะดวกในการจัดกิจกรรมบริการชุมชนของนักศึกษา ร้อยละ 44.95 เห็นว่าผู้บริหารมหาวิทยาลัยมีความกระตือรือร้นที่จะรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา ร้อยละ 39.83 เคยได้รับเอกสาร จุลสาร หรือสิ่งพิมพ์จากมหาวิทยาลัย ร้อยละ 21.51 ได้รับความบริการให้คำแนะนำในการศึกษาและเลือกวิชาเรียนจากมหาวิทยาลัย ร้อยละ 16.96 เคยเข้าร่วมกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความรักและความผูกพันต่อมหาวิทยาลัย ร้อยละ 31.14 เคยพูดคุยวิจารณ์ระบบบริหารมหาวิทยาลัย ร้อยละ 38.06 เห็นว่าหนังสือพิมพ์ของนักศึกษาจะถูกฝ่ายบริหารตรวจตราอย่างเคร่งครัด และมีนักศึกษาเป็นจำนวนถึงร้อยละ 93.47 ที่ไม่เคยเขียนบทความลงหนังสือของมหาวิทยาลัย ร้อยละ 93.87 ไม่เคยทำมติระเบียบของมหาวิทยาลัย ร้อยละ 71.50 ไม่เคยร่วมขบวนการนักศึกษาเพื่อประท้วงนโยบายบริหารของมหาวิทยาลัย ร้อยละ 92.15 ไม่เคยทุจริตในการสอบ ร้อยละ 78.25 ไม่เคยสุบบุหรี่ยะพังกาบรยาย ร้อยละ 85.49 ไม่เคยดื่มเหล้าในมหาวิทยาลัย ร้อยละ 59.70 ไม่เคยนำมหาวิทยาลัยรามคำแหงไปเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยอื่นด้วยความรู้สึกที่เป็นปมค้อย

4. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ พบว่านักศึกษาร้อยละ 80.34 เห็นว่าห้องสมุดจัดบริการได้ดีและใช้ได้สะดวก ร้อยละ 89.90 เห็นว่าหนังสือในห้องสมุดมีเนื้อหาตรงกับที่ต้องการจะศึกษาค้นคว้า ร้อยละ 69.53 เห็นว่าอาหารที่ขายในโรงอาหารของมหาวิทยาลัยมีคุณภาพสมราคา ร้อยละ 75.00 เห็นว่าการบริการไปรษณีย์ในมหาวิทยาลัยจัดได้ดีแล้ว ร้อยละ 74.10 เห็นว่าระยะทางระหว่างตึกเรียนกับห้องสมุดห่างกันเกินไป ร้อยละ 65.44 เห็นว่าเพื่อลดความแออัดคณะวิชาบางคณะควรแยกไปตั้งในสถานที่อื่นบ้าง ร้อยละ 75.85 เห็นว่าจำนวนนักศึกษาที่มากเกินพอดีมีส่วนทำให้การเรียนไม่บรรลุผลตามที่ต้องการ ร้อยละ 90.24 เห็นว่าจำนวนนักศึกษาในห้องเรียนแออัดมาก ร้อยละ 94.66 เห็นว่าอากาศในห้องเรียนร้อนและอบอ้าว ร้อยละ 91.42 เห็นว่ามีเสียงรบกวนจากข้างนอกเข้ามาในห้องเรียนเสมอ และมีนักศึกษาเพียงร้อยละ 31.21 เห็นว่าจำนวนที่นั่งฟังคำบรรยายมีมากเพียงพอ ร้อยละ 29.68 เห็นว่าที่นั่งในห้องสมุดมีมากเพียงพอ ร้อยละ 47.43 เห็นว่าระบบการจราจร

ในมหาวิทยาลัยที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจัดได้ดีแล้ว ร้อยละ 38.66 เห็นว่าจำนวนที่นั่งพักผ่อน มีเพียงพอ ร้อยละ 36.34 เห็นว่าห้องน้ำในมหาวิทยาลัยมีจำนวนเพียงพอ ร้อยละ 34.76 เห็นว่าที่นั่งรับประทานอาหารในโรงอาหารของมหาวิทยาลัยมีจำนวนเพียงพอ และมีเพียงร้อยละ 16.69 เท่านั้น ที่เห็นว่าห้องน้ำในมหาวิทยาลัยสะอาดและน่าใช้

อภิปรายผล

ผลการศึกษาสภาพแวดล้อมในห้องเรียน พบว่านักศึกษาร้อยละ 96.83 เข้าห้องเรียนก่อนเวลาที่อาจารย์จะเข้าสอน อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้จากการสอนของอาจารย์ และอาจเป็นเพราะนักศึกษาต้องรีบเข้าห้องเรียนก่อนที่อาจารย์จะเข้าสอนเพื่อการจองที่นั่ง สำหรับการจดคำบรรยายวิชาที่เรียน นักศึกษาร้อยละ 65.30 สามารถจดคำบรรยายได้ทันอยู่เสมอ อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาเคยชินกับการเรียนการสอนแบบที่เน้นการบรรยายในห้องเรียน การออกข้อสอบของอาจารย์ก็มักจะออกจากรู้อย่างที่อาจารย์ได้บรรยาย นักศึกษาจึงจำเป็นต้องเร่งจดคำบรรยายให้ทันอยู่เสมอ ซึ่งวิธีการเรียนแบบนี้เป็นวิธีซึ่งได้มาซึ่งความรู้ความคิดโดยตรงจากอาจารย์มากกว่าการอ่านตำรา หรือการซักถามอาจารย์ นักศึกษา ร้อยละ 51.26 เรียนหนังสือด้วยความเพลิดเพลิน อาจจะเป็นเพราะนักศึกษาพอใจกับวิชาที่ตัวเองเรียน หรืออาจจะเป็นเพราะนักศึกษาพอใจกับวิธีการสอนของอาจารย์ก็ได้ และมีนักศึกษาเพียงร้อยละ 20.80 เท่านั้นที่เคยนั่งหลับในห้องเรียน นักศึกษาร้อยละ 57.17 รู้สึกว่าต้องแข่งขันในทางการเรียนกับเพื่อน ๆ อาจเป็นเพราะว่าลักษณะการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยรามคำแหง นักศึกษาต้องพยายามช่วยตัวเองให้มากที่สุด ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้าจากตำราและห้องสมุดเป็นส่วนใหญ่ นักศึกษาจึงรู้สึกว่าการแข่งขันในทางการเรียนมาก แต่มีเพียงร้อยละ 32.64 ที่เคยอ่านและศึกษางานที่อาจารย์มอบหมายให้มาล่วงหน้า ที่เป็นดังนี้ อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาไม่ได้รับทราบหัวข้อที่อาจารย์จะสอนในแต่ละชั่วโมง ซึ่ง

สอดคล้องกับที่ค้นพบว่า นักศึกษาเพียงร้อยละ 39.17 เคยได้รับทราบหัวข้อที่อาจารย์จะสอนแต่ละชั่วโมงไว้ล่วงหน้า และมีนักศึกษาเพียงร้อยละ 32.32 เคยถกเถียงปัญหาทางวิชาการอย่างเปิดเผยกับเพื่อนในห้องเรียน ที่เป็นอย่างนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาไทยยังมีความรู้สึกอาย ไม่กล้าแสดงออกหรือวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องของวิชาการไม่ว่าจะเป็นเพื่อนนักศึกษาด้วยกัน หรือกับอาจารย์ผู้สอนก็ตามดังจะเห็นได้จากผลวิจัยที่พบว่า มีนักศึกษาถึงร้อยละ 64.34 ที่ไม่เคยตั้งคำถามถามอาจารย์ในห้องเรียนเลย ร้อยละ 82.62 ไม่เคยถกเถียงปัญหาทางวิชาการกับอาจารย์อย่างเปิดเผย ร้อยละ 74.93 ไม่เคยพูดคุยกับอาจารย์อย่างสนิทสนมคุ้นเคย

ผลการศึกษาในเรื่องสภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน พบว่า มีนักศึกษาเพียงร้อยละ 35.94 ที่เคยปรึกษาปัญหาส่วนตัวกับเพื่อน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักศึกษายังไม่สนิทสนมกันเท่าที่ควร วิชาเรียนต่าง ๆ มหาวิทยาลัยเปิดให้นักศึกษาลงทะเบียนอย่างกว้างขวาง ทำให้นักศึกษามีเวลาว่างไม่ตรงกัน จากผลวิจัยจะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนของนักศึกษามีน้อยมากไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ทางด้านอารมณ์หรือสติปัญญา กล่าวคือ ความสัมพันธ์ทางด้านอารมณ์ มีนักศึกษาเป็นจำนวนถึง ร้อยละ 84.10 ที่ไม่เคยทำกิจกรรมเพื่อหารายได้เข้าชุมนุมนักศึกษา ร้อยละ 85.02 ไม่เคยเล่นการพนันกับเพื่อนในมหาวิทยาลัย ร้อยละ 71.37 ไม่เคยรวมกิจกรรมดนตรีละครหรือศิลปะกับเพื่อน ร้อยละ 77.77 ไม่เคยไปงานสังคมเต้นรำกับเพื่อนรวมมหาวิทยาลัย ร้อยละ 60.09 ไม่เคยร่วมมือกับเพื่อนเพื่อจัดกิจกรรมที่เป็นการรักษาและเผยแพร่ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย ส่วนความสัมพันธ์ทางด้านสติปัญญา มีนักศึกษาเพียงร้อยละ 14.97 เคยทบทวนบทเรียนให้เพื่อน และร้อยละ 25.73 เคยได้รับคำแนะนำเรื่องการเรียนจากนักศึกษารุ่นพี่ ร้อยละ 23.27 เคยรวมกลุ่มศึกษาค้นคว้ากับเพื่อน ๆ จะเห็นได้ว่าสภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อนในความสัมพันธ์ด้านสติปัญญา นักศึกษายังมีความสัมพันธ์กันน้อยมาก ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ นิพนธ์ คันธเสวี ที่ว่า สิ่งที่น่าห่วงใยในอิทธิพลกลุ่มเพื่อน คือนิสิตนักศึกษาไทยรักความสะดวกสบาย รักสนุกไม่เคร่งเครียดจริงจังกับเหตุการณ์ อาจเรียกได้ว่าเป็นลักษณะต่อต้านปัญญาชนกรรม (anti-intellectualism) ไม่คอยหมกมุ่นกับตำรา หรือซักถามอาจารย์หรือเพื่อนฝูงหรือ

อภิปรายในเรื่องวิชาการประชิดคิดค้นของใหม่ ๆ หรือวิธีการใหม่ ๆ (นิพนธ์ คันทะเสวี 2514 : 14) แต่อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ทางอารมณ์ของนักศึกษาที่มีน้อยด้วยเช่นกัน ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่ามีชั้นเรียนกลุ่มย่อย ๆ น้อย ทำให้นักศึกษาไม่สนิทสนมกันเท่าที่ควร และเป็นเพราะจำนวนนักศึกษาที่มาเรียนในมหาวิทยาลัยมีมากถึง 164,293 คน ทำให้โอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมด้วยกันเป็นไปได้ยาก และการที่นักศึกษามีภูมิหลังที่ต่างกันเช่น นักศึกษาบางกลุ่มมีภูมิหลังทางการศึกษาจากวุฒิมัธยมศึกษาปีที่ 5 บางกลุ่มจบการศึกษาวุฒเทียบเท่ามัธยมศึกษาปีที่ 5 บางกลุ่มจบการศึกษาวุฒิมัธยมศึกษาปีที่ 8 เติม บางกลุ่มประกอบอาชีพแล้วเป็นต้น สิ่งเหล่านี้อาจจะเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้นักศึกษามีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนน้อย

ผลการศึกษาสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหาร พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ร้อยละ 81.27 รู้สึกว่าตนเองมีอิสระเสรีมากขณะอยู่ในมหาวิทยาลัย นักศึกษาร้อยละ 93.87 ที่ไม่เคยทำผิดระเบียบวินัยของมหาวิทยาลัยเลย นักศึกษาร้อยละ 71.50 ไม่เคยร่วมขบวนการนักศึกษาเพื่อประท้วงนโยบายบริหารของมหาวิทยาลัย และมีนักศึกษาเพียงร้อยละ 38.06 เท่านั้น ที่เห็นว่าหนังสือพิมพ์ของนักศึกษาจะถูกฝ่ายบริหารตรวจตราอย่างเคร่งครัด สิ่งเหล่านี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า จิตใจของนักศึกษาอยู่ในสภาพที่ตีโพสสะควร ฝ่ายบริหารมหาวิทยาลัยก็ไม่เคร่งครัดต่อระเบียบวินัยจนเกินไป นักศึกษาที่อยู่ในกฎเกณฑ์และขอบเขตของระเบียบมหาวิทยาลัยเป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากมีนักศึกษาเป็นจำนวนถึงร้อยละ 85.49 ที่ไม่เคยดื่มเหล้าในมหาวิทยาลัย ร้อยละ 78.25 ไม่เคยสูบบุหรี่ในห้องเรียน ร้อยละ 93.87 ไม่เคยทำผิดระเบียบมหาวิทยาลัย ร้อยละ 92.15 ไม่เคยทุจริตในการสอบ สำหรับด้านการประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย มีนักศึกษาร้อยละ 54.75 มีโอกาสได้รับทราบกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยจากฝ่ายประชาสัมพันธ์ และมีนักศึกษาเพียงร้อยละ 27.00 เท่านั้น ที่รู้สึกว่าไม่มีกิจกรรมอื่น ๆ ที่จะทำนอกจากการเรียน และมีเพียงร้อยละ 35.03 เท่านั้น ที่รู้สึกเหมือนคนหลงทางเมื่อเข้าเรียนในปีแรก แสดงให้เห็นว่าฝ่ายประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยทำงานได้ดีพอสมควร ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ เฉลิมพล ศรีหงษ์ และคณะ (เฉลิมพล ศรีหงษ์

และคณะ 2521 : 148) ที่พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2520 ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง มีทัศนคติที่ดีต่อบริการด้านประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยถึงร้อยละ 80.26 สำหรับความภาคภูมิใจในมหาวิทยาลัย นับว่านักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงมีความภาคภูมิใจในมหาวิทยาลัยมากพอสมควร เพราะมีนักศึกษาถึงร้อยละ 59.70 ที่ไม่เคยนำมหาวิทยาลัยรามคำแหงไปเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยอื่นด้วยความรู้สึกที่เป็นลบค้อย ที่เป็นดังนี้อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาพอใจในสภาพการณ์การเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ หรือเพราะนักศึกษารุ่นพี่ที่สำเร็จออกไปแล้วได้ทำชื่อเสียงให้กับมหาวิทยาลัยมากพอสมควร หรือเพราะนักศึกษาพอใจที่ได้เลือกเรียนตามสาขาที่ตนเองถนัดและสนใจ

ผลการศึกษาในเรื่องสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ พบว่านักศึกษาร้อยละ 94.66 เห็นว่าอากาศในห้องเรียนร้อนและอบอ้าว ที่เป็นดังนี้อาจเป็นเพราะว่าจำนวนนักศึกษาที่เข้าฟังการบรรยายแต่ละครั้งมีมาก ลักษณะห้องเรียนซึ่งเป็นอาคารเตี้ย ๆ ชั้นเดียว และติด ๆ กัน เช่น อาคารตึก NB 3A และ NB 3B เป็นต้น มีอากาศถ่ายเทไม่สะดวก ไม่ระบายอากาศ ไม่โปร่ง จำนวนพัดลมที่ติดอยู่กับน้อยจึงไม่สามารถทำให้อากาศหายร้อนและอบอ้าวได้ นักศึกษาร้อยละ 75.85 เห็นว่าจำนวนนักศึกษาที่มีมากเกินไปมีส่วนทำให้การเรียนของตนเองไม่บรรลุผลตามที่ต้องการ ที่เป็นดังนี้เป็นเพราะมหาวิทยาลัยไม่สามารถจำกัดจำนวนนักศึกษาได้ และมีนักศึกษาถึงร้อยละ 90.24 ที่เห็นว่าจำนวนนักศึกษาในห้องเรียนแออัดมาก ดังนั้นจึงจำเป็นต้องยึดเยียดกันในการนั่งเรียน การใช้ห้องสมุด การใช้บริการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยอาจไม่ทั่วถึง ทำให้พัฒนาศักยภาพของนักศึกษาได้ไม่เต็มที่ นักศึกษาก็ไม่มีสมาธิในการเรียนหนังสือ มีนักศึกษาเป็นจำนวนถึงร้อยละ 91.42 ที่เห็นว่า มีเสียงรบกวนจากข้างนอกเข้ามาในห้องเรียนเสมอ นอกจากนั้นผลการวิจัยพบว่า มีนักศึกษาเพียงร้อยละ 31.21 เท่านั้นที่เห็นว่าที่นั่งฟังคำบรรยายมีเพียงพอ ร้อยละ 21.68 เห็นว่าที่นั่งในห้องสมุดมีเพียงพอ ร้อยละ 30.15 เห็นว่าโทรศัพท์ที่มีเพียงพอ ซึ่งเนื่องมาจากจำนวนนักศึกษาที่มีมากเกินไปนั่นเอง และนักศึกษาร้อยละ 36.34 เห็นว่า

ห้องน้ำในมหาวิทยาลัยมีเพียงพอ และร้อยละ 16.67 เห็นว่าห้องน้ำในมหาวิทยาลัยสะอาด และน้ำใช้ ซึ่งนอกจากจะเป็นเพราะจำนวนนักศึกษามีมากเกินไปแล้ว อาจจะเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ฝ่ายดูแล ควบคุมรักษาความสะอาดมีไม่เพียงพอ หรือนักศึกษาอาจจะไม่รู้จักช่วยกันรักษาของสาธารณะ

การวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย รวมค่าแห่ง ตามตัวแปร เพศ ภูมิลำเนา คณะวิชา และระยะเวลาที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่านักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรวมค่าแห่งแตกต่างกันในทุก ๆ ด้าน ซึ่งตรงตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ที่ว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมแตกต่างกันที่เป็นดังนี้ อาจจะเป็นเพราะว่านักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยจะมีอายุอยู่ในวัยที่เรียกว่าวัยรุ่น ซึ่งในวัยนี้จะมี การแยกกลุ่มชายกลุ่มหญิง แต่ละคนก็จะพยายามแยกแยะลักษณะ (identify) ให้เข้ากับกลุ่มของตนเอง (เบญญา จิรภัทรพิมล 2516 : 29) นักศึกษาชายก็มักจะอยู่ในกลุ่มผู้ชาย นักศึกษาหญิงก็มักจะอยู่ในกลุ่มผู้หญิง กิจกรรมของแต่ละกลุ่มก็แตกต่างกัน เช่น นักศึกษาชายอาจจะสนใจกีฬามวยปล้ำ ฟันดาบ ยิงปืน ในขณะที่นักศึกษาหญิงจะสนใจศิลปะ ฟ้อนรำ ร้องเพลง เป็นต้น เมื่อกิจกรรมของแต่ละเพศต่างกัน ทัศนคติ สิ่งต่าง ๆ ก็อาจจะต่างกันด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลด้านภูมิลำเนาพบว่า นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกัน มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหารต่างกันที่ระดับ .05 ส่วนทัศนคติที่มีต่อสภาพแวดล้อมในห้องเรียน และสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ไม่แตกต่างกัน เหตุที่นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกันมีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อนต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาชอบรวมกลุ่มอยู่ในหมู่เพื่อนที่มาจากภาคเดียวกัน จังหวัดเดียวกัน หรือเพื่อนโรงเรียนเก่าก็เป็นได้ และการที่นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกันมีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหารแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกันมีภูมิหลังต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นการอบรมเลี้ยงดู ความประพฤติ ระเบียบบริหาร และข้อบังคับ

ต่าง ๆ แม้ว่าเมื่อเข้ามาอยู่ในสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหารอย่างเดียวกันก็ตาม ก็อาจจะยังมีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหารในปัจจุบันต่างกันได้

ผลการวิเคราะห์ทัศนะของนักศึกษาในคณะวิชาต่างกัน ปรากฏว่านักศึกษาในคณะวิชาต่างก็มีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงทั้ง 4 ด้านไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ที่ว่านักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิชาต่างก็มีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงแตกต่างกัน ที่เป็นดังนี้อาจเป็นเพราะว่า ลักษณะคณะวิชาของมหาวิทยาลัยรามคำแหงมีลักษณะคล้ายคลึงกัน (homogeneous) คือหลักสูตรการศึกษาในคณะวิชาเหล่านี้จะเน้นหนักไปในด้านสังคมศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ เช่น คณะวิชานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ บริหารธุรกิจ มนุษยศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ มีคณะวิทยาศาสตร์เพียงคณะเดียวเท่านั้นที่มีหลักสูตรการศึกษาไปทางด้านวิทยาศาสตร์ และนักศึกษาในทุกคณะเหล่านี้ก็เรียนวิชาพื้นฐาน (general education) ที่เหมือนกัน ดังนั้นจึงอาจเป็นไปได้ที่นักศึกษาจะมีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมทั้ง 4 ด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อแยกตามคณะวิชา

ผลการวิเคราะห์ทัศนะของนักศึกษาที่มีระยะเวลาเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยต่างกัน พบว่านักศึกษาที่มีระยะเวลาศึกษาในมหาวิทยาลัยต่างกัน มีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยครั้งนี้จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ที่ว่า นักศึกษาที่มีระยะเวลาศึกษาในมหาวิทยาลัยต่างกัน มีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงแตกต่างกัน ที่เป็นดังนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาที่มีประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยในเวลาน้อย กับนักศึกษาที่มีประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยในเวลามาก ย่อมเป็นไปได้ที่จะมีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน และโดยเฉพาะสภาพการณ์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหงด้วยแล้ว นักศึกษาย่อมมีโอกาสที่จะมีทัศนะต่างกันได้มาก เพราะเหตุว่ามหาวิทยาลัยได้จัดเวลาให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 มาฟังการบรรยายสรุปและทบทวนบทเรียนในวันอาทิตย์และวันจันทร์เป็นส่วนใหญ่ ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 มาเรียนในวันอื่น ๆ นอกเหนือจากวันอาทิตย์และวันจันทร์

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพแวดล้อมในห้องเรียนนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยตั้งคำถามถามอาจารย์ในห้องเรียน ไม่เคยถกเถียงปัญหาทางวิชาการกับอาจารย์อย่างเปิดเผย ไม่เคยพูดคุยกับอาจารย์อย่างสนิทสนมคุ้นเคย ไม่เคยได้รับการเร้าจากอาจารย์ให้อภิปรายปัญหา สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ยังไม่สามารถพัฒนาบุคลิกภาพและสติปัญญาของนักศึกษาให้ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้ เพราะจำนวนนักศึกษาที่มากเกินไปเกินพอดีนั่นเอง ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงควรจัดดำเนินการวิธีการสอนใหม่ เช่น อาจจะต้องเพิ่มอัตราค่าจ้างอาจารย์ให้มากขึ้นให้สอดคล้องกับจำนวนนักศึกษา จัดห้องเรียนเพิ่มขึ้นให้สามารถเรียนเป็นกลุ่มย่อย ๆ ได้ หรืออาจารย์ผู้สอนอาจจะใช้วิธีการสอนแบบการศึกษาเฉพาะเรื่อง (Independent study) ให้มากขึ้น โดยให้นักศึกษาค้นคว้าตำราจากห้องสมุดด้วยตนเองแทนการมาเข้าชั้นเรียน

ในด้านสภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน มหาวิทยาลัยควรจะหามาตรการให้นักศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาโดยทั่วถึงกัน และกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นควรจะมีการวางแผนว่า จะจัดกิจกรรมอะไรในช่วงไหน และประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษาทราบโดยทั่วถึงกัน และการจัดกิจกรรมควรจะคำนึงถึงเพศของนักศึกษาด้วย เช่น นอกจากจะจัดกิจกรรมเป็นกิจกรรมรวมของนักศึกษาหญิงและนักศึกษาชายแล้ว มหาวิทยาลัยควรจะคำนึงถึงกิจกรรมเฉพาะนักศึกษาหญิง หรือนักศึกษาชายด้วย

ในด้านสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหาร จากผลวิจัยที่พบว่า นักศึกษาเป็นส่วนน้อยได้รับคำแนะนำในการศึกษาและเลือกวิชาเรียนจากมหาวิทยาลัย แสดงให้เห็นว่าระบบการแนะแนว และระบบการมีอาจารย์ที่ปรึกษาของมหาวิทยาลัย ยังจัดให้ได้ไม่ทั่วถึง และพอเพียงกับจำนวนนักศึกษา มหาวิทยาลัยจึงควรเพิ่มบุคลากรด้านนี้ให้มากกว่าเดิม และให้นักศึกษาได้มีโอกาสพบอาจารย์ที่ปรึกษาโดยสม่ำเสมอทั่วถึงกัน

ในสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ จากผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษาเป็นส่วนใหญ่มีความเห็นว่าอากาศในห้องเรียนร้อนและอบอ้าว จำนวนนักศึกษาที่มีมากเกินไป มีส่วนทำให้การเรียนไม่บรรลุผลตามที่ต้องการ จำนวนที่นั่งในห้องเรียน ที่นั่งในห้องสมุด ที่นั่งพักผ่อน โรงอาหาร และห้องน้ำ มีไม่เพียงพอ และนักศึกษาส่วนมากเห็นว่า เพื่อลดความแออัดภายในมหาวิทยาลัย คณะวิชาบางคณะควรแยกตัวไปตั้งในสถานที่อื่นบ้าง ผู้วิจัยเห็นว่า มหาวิทยาลัยรามคำแหงควรเร่งดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งในการแก้ปัญหาสภาพแวดล้อม ด้านอาคารสถานที่ อาจทำได้ด้วยการจำกัดจำนวนนักศึกษาที่รับใหม่ในแต่ละปี หรือเปลี่ยนวิธีการสอนของมหาวิทยาลัยรามคำแหงเสียใหม่ โดยให้เป็นระบบเปิดอย่างแท้จริง ให้นักศึกษาเล่าเรียนได้จากสื่อการสอนต่าง ๆ โดยไม่ต้องมาศึกษาในมหาวิทยาลัย หรืออาจจะขยายวิทยาเขตออกไปตามต่างจังหวัดในภาคต่าง ๆ ของประเทศ เพราะจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงทั้งหมดนั้นเป็นนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในส่วนภูมิภาคถึงร้อยละ 58.51

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

ควรมีการศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงด้วยเทคนิค วิธี และเครื่องมืออื่น ๆ เช่น วิดีโอภาพพจน์มหาวิทยาลัย หรือวิธีวัดคุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษา เพื่อเปรียบเทียบกับผลการวิจัยครั้งนี้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

จินตนา ยศสุนทร "ความคิดเห็นเรื่องอุปสรรคและปัญหาชีวิตในการเป็นนิสิตมหาวิทยาลัย" ใน เอกสารสัมนาอาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หน้า 19 พิมพ์ครั้งที่ 2 อักษรเจริญทัศน์

2509

✓ เฉลิพล ศรีหงษ์ และคณะ ทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2521, 164 หน้า
ชัยยงค์ พรหมวงศ์ "การดำเนินงานมหาวิทยาลัยเปิดเพื่อปวงชน" วารสารเศรษฐศาสตร์ 6 : 16
- 34 กันยายน - ตุลาคม 2519

ทพวงมหาวิทยาลัยของรัฐ การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย พฤษภาคม 2519, 103 หน้า
อัครสำเนา

ทศพร ประเสริฐสุข สภาพการให้บริการนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ปทุมวัน บางแสน และ
สงขลา ปริญญาพนธ์ ศศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2517, 82 หน้า
อัครสำเนา

✓ ทองใหญ่ ทองใหญ่, ม.ร.ว. "มหาวิทยาลัยในอุดมคติ" ใน คัมภีร์มหาวิทยาลัย หน้า 55
สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย 2514

"ทางสายตันที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง" ประชาชิปไทย 29 กรกฎาคม 2519
หน้า 5

นฤมล บุญยพัชรินทร์ การศึกษาห้องสมุดวิทยาลัยครู โดยเปรียบเทียบกับมาตรฐานห้องสมุดวิทยาลัยครู
ปริญญาพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520, 98 หน้า อัครสำเนา
นิพนธ์ กันธิเสวี "ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคม" วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ 5 : 7 กุมภาพันธ์ 2514

เบญจา จิรพัชรพิณ "Self Identification and Self Image ของเยาวชนไทย" ใน
เยาวชนไทย หน้า 29 สถาบันวิจัยทางสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2516

ประสาร มาลากุล "กระบวนการเรียนการสอนและความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต"

ในการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย หน้า 29 โครงการพัฒนามหาวิทยาลัย ทบวง

มหาวิทยาลัยของรัฐ พฤษภาคม 2519

ป๋วย อึ๊งภากรณ์ "การบริหารมหาวิทยาลัย" ใน เสียงพ้องเสียงสั้น หน้า 52 - 54

เคล็ดไทย 2511

~~พระราชนิพนธ์~~ "พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2514" ราชกิจจานุเบกษา

เล่ม 88 ตอนที่ 24 2 มีนาคม 2514

พัทธยา สายหู "ภาระกิจของมหาวิทยาลัยด้านการเรียนการสอน" ใน รายงานการสัมมนา

ภาระกิจของมหาวิทยาลัยที่สังคมไทยมุ่งหวัง หน้า ป.52 ณ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พินุลโลก 14 - 17 ธันวาคม 2517

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ "ความสัมพันธ์ในหมู่นิสิตนักศึกษา" วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ

10 : 47 - 55 พฤษภาคม 2514

ไพยม วรรณศิริ "บทนำ" วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ 2 : 3 - 8 ตุลาคม -

พฤศจิกายน 2516

ปิญญู สาร หลักการบริหาร วัฒนาพานิช 2514, 329 หน้า

ยุวดี ฉาชา สัมพันธภาพระหว่างบุคลิภาพกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับ

ปริญญาตรีปีสุดท้าย มหาวิทยาลัยมหิดล ปริญญาพันธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2517, 90 หน้า อักสาเนา

รัตน เทพกลไชย บุคลิภาพของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปริญญาพันธ์ ค.ม.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518, 96 หน้า อักสาเนา

รามคำแหง, มหาวิทยาลัย กฎหมายระเบียบและข้อบังคับของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2518, 317 หน้า

_____ สำนักบริการทางวิชาการ และทดสอบประเมินผล รายงานจำนวนนักศึกษา

ม.ป.ป. ไม่มีเลขหน้า อักสาเนา

- เลิศพร ภาระสกุล "การขบมระเบียนสังคมของเยาวชนในประเทศไทย" ใน เยาวชนไทย หน้า 2 - 4 สถาบันวิจัยทางสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2516
- วันเพ็ญ ชีระสวัสดิ์ ความคิดเห็นและความต้องการของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน ปีการศึกษา 2510 เกี่ยวกับการแนะแนวของวิทยาลัยปัจจุบัน ปรินญา นิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2511, 101 หน้า อักสำเนา
- วิจิตร ศรีสอน "การพัฒนาการเรียนการสอน" ใน รายงานสรุปการสัมมนาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน หน้า 71 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน 3 - 6 มิถุนายน 2519
- วิจิตร ลินสิริ แบบสำรวจกิจกรรมในสถาบันอุดมศึกษา ม.ป.ท., ม.ป.ป. 13 หน้า
- วิรัช กุมพาศ "การประเมินผลการจัดบริการแนะแนวกิจกรรมเสริมหลักสูตร และสวัสดิการในโรงเรียน และวิทยาลัยตามโครงการเงินกู้ เพื่อพัฒนาอาชีวศึกษา พ.ศ. 2508" ใน บทความงานวิจัยการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ หน้า 76 โรงพิมพ์คุรุสภา 2513
- วิไลวรรณ พิธิยานุวัฒน์ และสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ "วิธีประเมินสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย" วารสารครุศาสตร์ 6 : 4 พฤศจิกายน - ธันวาคม 2519
- ✓ วิเศษ วิเชียร การศึกษาสภาพการใช้อาคารสถานที่และกำลังอาจารย์ของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ปรินญา นิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2515, 115 หน้า อักสำเนา
- วุฒิชัย มูลศิลป์ "แนวความคิดเกี่ยวกับการศึกษาของไทยจากสมัยกรุงสุโขทัยจนถึงเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475" สังคมศาสตร์ปริทัศน์ 1 : 2 : 211 มกราคม - มีนาคม 2519
- ศิริ รอดบุญธรรม การบริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518, 158 หน้า อักสำเนา
- สุรางค์ ไคว่ตระกูล การวิจัยปัญหาของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2504, 89 หน้า
- แสวง เสนาณรงค์ "ความรับผิดชอบของนักศึกษาในปัจจุบัน" วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ 9 : 18 - 29 สิงหาคม 2521

อนุช อภากริม ~~นักศึกษากับสังคมไทย~~ มหาวิทยาลัยศิลปากร 2517, 40 หน้า

Adorian, Stephen John. "The Residence Hall Environment at an Urban College" Dissertation Abstracts. Vol. 35, No. 7, p. 4037 - A. January 1976.

American Association of School Administration, American School Building Twenty-Seventh Year's Book. Washington, 1959. 525 p.

Astin, Alexander W. The College Environment. New York, American Council on Education, 1968. 187 p.

_____. "The Methodology of Research on College Impact, Part II." Sociology of Education. 43 : 437 - 450, 1970.

Benn, Gerald Chester. "A Comparison of the Ideal and Real College Environment as Perceived by Entering Freshmen in an Oklahoma State University" Dissertation Abstracts. Vol. 36, No. 11, p. 4026 - A. May 1976.

Child, James B. "A Study of Student Personnel Services in American Evening College and the Attitude of Directors and Student Personnel Staffs toward Their Services" Dissertation Abstracts. Vol 32(9 - A) : 4912 - 4919. 1972.

Cronbach, Lee Joseph. Essentials of Psychological Testing. 2nd. ed., New York, Harper and Brothers, 1960. 650 p.

David, Arthur De Coster. "Some Effects of Different Classroom Conditions upon Interpersonal Relationship, Personal Adjustment, Achievement for College Freshmen." Dissertation Abstracts International. Vol. 37, No. 11, p. 5789-A. May 1971.

David, James S., and Hare, A. Paul. "Button-Down Collar Culture : A Study of Undergraduate Life at a Men's College" Human Organization. 14 : 13 - 20, Winter, 1956.

Dober, Richard P. Campus Planning. New York, Reinhold Book Corporation, 1968. 314 p.

Gottlieb, William P., and Hodgkins, L. Harold. "College Student Subculture : Their Structure and Characteristics in Relation to Student Attitude Change" School Review, 71 : 226 - 289, Autumn 1963.

Harold, Webster. "Personality Change in College Students" in College and Character. p. 233. New York, Nevitt Standford, 1964.

Harry, Onnsby L. "A Study of Student Personnel Services at Michigan College of Mining and Technology" Dissertation Abstracts. 21 : 1126, November 1960.

- Hick, Raymond Anthony. "A Study of the College Environment as Percieved by Selected Graduates of Wiley College Marshall Texas from 1968 - 1972" Dissertation Abstracts. Vol.35, No.7, p 4348-A. January 1975.
- Holland, Bobby T. "Student Personnel Administrative Services Provided by State Agencies for Community Colleges" Dissertation Abstracts. Vol.32(11-A) : 6155. 1972.
- Lindquist, E.F. Design and Analysis of Experiment in Psychology and Education. Houghton, Mifflin Company, 1956. 393 p.
- Magaret, Parker Strafford. "Freshmen Expectation and Socialization in the College Environment" Dissertation Abstracts. Vol.9, No.11, p 4434-A. 1975.
- Norman, T. Bell. Introduction to College Life. Boston, Mifflin Company, 1966. 150 p.
- Pace, C.R. and Stern G.G. "An Approach to the Measurement of Psychological Characteristics of College Environment" Journal of Educational Psychology. 49 : 260 : 277. 1965.
- Roger, Everett M. "Reference Group Influences on Student Drinking Behaviour" Quarterly Journal of Studies on Alcohol. 19 : 244-254. June 1958.
- Seagers, Paul W. Propose the School Building Code for Thailand. Indiana, Indiana University. 1961. 29 p.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงในทัศนะของ
นักศึกษา

นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่รัก

ดิฉันเป็นนิสิตปริญญาโท วิชาเอก การอุดมศึกษา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ซึ่งได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย ให้ทำการวิจัย
เพื่อเป็นวิทยานิพนธ์ประกอบหลักสูตร การศึกษามหาบัณฑิตในหัวข้อเรื่อง
"สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหง ในทัศนะของนักศึกษา" (A Study of
Ramkhamhaeng University Environment as Perceived by Students)

ดิฉันจึงใคร่ขอความร่วมมือจากนักศึกษาทุกท่าน ให้ตอบแบบสอบถามทุกข้อ
ตามความเป็นจริง การตอบแบบสอบถามนี้จะไม่เกิดผลเสียหายแก่ผู้ตอบแต่ประการใด
แต่จะให้ประโยชน์จากการนำผลที่ได้จากการวิจัยไปประกอบการพิจารณา เพื่อปรับปรุง
สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหง ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

หวังว่าคงได้รับความร่วมมือจากนักศึกษาทุกท่านเป็นอย่างดี ขอขอบคุณมา
ณ โอกาสนี้ด้วย

ประกาศรี สุนันท์บุตร

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงในทัศนะของ
นักศึกษา

ตอนที่ 1

โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ใน () หน้าข้อความที่เป็นจริง เกี่ยวกับตัวท่าน

ก. ท่านกำลังศึกษาอยู่ในคณะ

- () นิติศาสตร์
- () มนุษยศาสตร์
- () บริหารธุรกิจ
- () ศึกษาศาสตร์
- () เศรษฐศาสตร์
- () รัฐศาสตร์
- () วิทยาศาสตร์

ข. เพศ

- () ชาย
- () หญิง

ค. ภูมิลำเนา

- () กรุงเทพมหานคร
- () ต่างจังหวัด

ง. ระยะเวลาที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยนี้

- () น้อยกว่า ๑ ปี
- () ๑ ปี ถึง ๒ ปี

จ. ท่านเข้ามาในมหาวิทยาลัย () เป็นประจำหรือเกือบประจำในเวลา

ที่มหาวิทยาลัยเปิดทำการสอน

- () เป็นบางครั้ง เฉพาะเวลาที่มีการลงทะเบียน หรือมีการสอบหรือมีกิจกรรมที่เป็นพิเศษเท่านั้น

ตอนที่ 2

ก. ระหว่างที่อยู่ในห้องเรียน ท่านมีประสบการณ์ต่อไปนี้หรือไม่

ข้อความ	บ่อยครั้ง ที่สุด	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่ เคยเลย
1. เข้าห้องเรียนก่อนเวลาที่อาจารย์จะเข้า สอน				✓	
2. มีโอกาสตั้งคำถาม ถามอาจารย์ใน ห้องเรียน					
3. ถกเถียงปัญหาทางวิชาการกับอาจารย์ อย่างเปิดเผย					
4. พูดคุยกับอาจารย์ได้อย่างสนิทสนมคุ้นเคย					
5. อ่านและศึกษางานที่อาจารย์มอบหมายให้มา ล่วงหน้า					
6. จดคำบรรยายวิชาที่เรีบนไว้โดยละเอียด					
7. เรียนหนังสือด้วยความเพลิดเพลิน					
8. ได้รับทราบหัวข้อที่อาจารย์จะสอนแต่ละชั่วโมง ไว้ล่วงหน้า					
9. อาจารย์พยายามเราให้อภิปรายปัญหา					
10. ยืมหนังสือจากห้องสมุดเพื่อประกอบการเรียน ในห้อง					
11. ถกเถียงปัญหาทางวิชาการอย่างเปิดเผยกับ เพื่อน ๆ ในห้อง					
12. รู้สึกต้องแข่งขันในทางการเรียนกับเพื่อน ๆ					
13. ตามเพื่อนเมื่อมีปัญหเกี่ยวกับบทเรียน					
14. อาจารย์พยายามสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนักศึกษา					

ข้อความ	บ่อยครั้ง ที่สุด	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่ เคยเลย
15. อาจารย์ได้สอดแทรก การสอนคุณธรรม เพื่อ พัฒนาจิตใจนักศึกษา					
16. เพื่อน ๆ มักส่งเสียง เอะอะขณะฟังคำบรรยาย					
17. เคยพูดคุยขบขันกับเพื่อนขณะที่อาจารย์กำลังสอน					
18. เคยนั่งหลับในห้องเรียนขณะที่อาจารย์กำลังสอน					

ข. เมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อนร่วมมหาวิทยาลัย ท่านมีประสบการณ์ในเรื่องต่อไปนี้อย่างไร

ข้อความ	บ่อยครั้ง ที่สุด	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่ เคยเลย
1. ปรึกษาปัญหาส่วนตัวกับเพื่อน ๆ					
2. ได้รับคำแนะนำเรื่องการเรียนจากนักศึกษา รุ่นพี่					
3. พูดคุยเรื่องที่ฟังกับเพื่อน ๆ					
4. รวมกลุ่มร้องเพลงกับเพื่อน ๆ					
5. ไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศ					
6. อภิปรายเพื่อหารายได้เข้าชุมนุมนักศึกษา					
7. ช่วยเหลือของให้เพื่อนเมื่ออยู่ชมรมประจำทาง					
8. พูดคุยเรื่องเพศศึกษา กับเพื่อน ๆ					

ข้อความ	บ่อยครั้ง ที่สุด	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่ เคยเลย
9. เคยให้เพื่อนยืมเงิน					
10. รวมกลุ่มศึกษาค้นคว้ากับเพื่อน ๆ					
11. ไปเที่ยวกับเพื่อนร่วมมหาวิทยาลัยในวันหยุด					
12. เล่นการพนันกับเพื่อนในมหาวิทยาลัย					
13. ทบทวนบทเรียนให้เพื่อน					
14. ร่วมกิจกรรมกีฬา เล่นกีฬาและซ้อมกีฬากับเพื่อน ๆ					
15. ร่วมกิจกรรมดนตรี ละคร หรือศิลปะกับเพื่อน ๆ					
16. ไปงานสังคมเล่นร่วมกับเพื่อนร่วมมหาวิทยาลัย					
17. เคยร่วมมือกับเพื่อน ๆ จัดกิจกรรมที่เป็นการรักษา และเผยแพร่ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย					
18. เคยเข้าชมกิจกรรมที่เพื่อนนักศึกษาจัดขึ้นภายใน มหาวิทยาลัย					
19. เคยรับประทานอาหารกลางวันคนเดียว					
20. รู้สึกเจ็บปวดเปล่าเปลี่ยวเมื่ออยู่ในมหาวิทยาลัย					

ค. ระหว่างที่อยู่ในมหาวิทยาลัย ท่านมีประสบการณ์ต่อไปนี้หรือไม่

ข้อความ	บ่อยครั้ง ที่สุด	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่ เคยเลย
1. เขียนบทความลงหนังสือของมหาวิทยาลัย					
2. เคยทำผิดระเบียบมหาวิทยาลัย					
3. ได้รับบริการให้คำแนะนำในการศึกษาและเลือก วิชาเรียนจากมหาวิทยาลัย					
4. มีส่วนร่วมในการจัดระเบียบบริหารมหาวิทยาลัย ร่วมกับคณาจารย์ และผู้บริหาร					
5. ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความรักและความ ผูกพันต่อมหาวิทยาลัย					
6. มหาวิทยาลัย ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรม บริการชุมชนของนักศึกษา					
7. ได้รับแจกเอกสาร จุลสาร ตำราหรือสิ่งพิมพ์ จากมหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานของ มหาวิทยาลัย					
8. ได้รับทราบกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย จากฝ่ายประชาสัมพันธ์					
9. ผู้บริหารมหาวิทยาลัยมีความกระตือรือร้นที่จะรับฟัง ความคิดเห็นของนักศึกษา					
10. รู้สึกว่าตนเองมีอิสระเสรีมากขณะที่อยู่ในมหาวิทยาลัย					
11. ร่วมขบวนการนักศึกษาเพื่อประท้วงนโยบายบาง ประการของมหาวิทยาลัย					

ข้อความ	บ่อยครั้ง ที่สุด	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่ เคยเลย
12. ไม่อาจเรียนวิชาที่ต้องการได้เพราะข้อบังคับ บางประการ					
13. เกิดอุบัติเหตุในการสอน					
14. สับสนหรือในขณะที่กำลังฟังการบรรยาย					
15. เคยดื่มเหล้าในมหาวิทยาลัย					
16. พுகคณูวิจารณ์ระบบบริหารของมหาวิทยาลัย					
17. มีความรู้สึกว่ามีกิจกรรมอื่น ๆ ที่จะทำนอก จากการเรียน					
18. มีความรู้สึกเหมือนคนหลงทางเมื่อเข้าเรียนใน ปีแรก					
19. หนังสือพิมพ์ของนักศึกษาจะถูกฝ่ายบริหาร ตรวจตราอย่างเคร่งครัด					
20. นามมหาวิทยาลัยนี้ไปเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัย อื่น ๆ ทั่วความรู้สึกที่เป็นปกติ					

ง. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับสภาพอาคารสถานที่ ในมหาวิทยาลัยของท่าน

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เฉย ๆ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. จำนวนที่นั่งฟังคำบรรยายมีมากเพียงพอ					
2. ห้องสมุดบริการได้ดี และใช้ไ้สะดวก					
3. หนังสือในห้องสมุดมีเนื้อหาตรงกับที่ต้องการจะ ศึกษาคนควา					
4. ที่นั่งในห้องสมุดมีมากเพียงพอ					
5. ระบบการจราจรในมหาวิทยาลัยที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จัดได้ดีแล้ว					
6. จำนวนที่พักนอนของนักศึกษามีมากเพียงพอ					
7. ห้องน้ำในมหาวิทยาลัยมีจำนวนเพียงพอ					
8. ห้องน้ำในมหาวิทยาลัยสะอาดและน้ำใช้					
9. ที่นั่งรับประทานอาหารในโรงอาหารของมหาวิทยาลัย มีจำนวนเพียงพอ					
10. อาหารที่ขายในโรงอาหารของมหาวิทยาลัย มี คุณภาพสมราคา					
11. การบริการไปรษณีย์ ในมหาวิทยาลัยจัดได้ดีแล้ว					
12. โทรศัพท์สาธารณะ ในมหาวิทยาลัยมีจำนวน เพียงพอ					
13. ระยะทางระหว่างคึกเรียนกับห้องสมุดทางกัน เกินไป					
14. เพื่อลดความแออัด คณะวิชาบางคณะควรแยกไป ตั้งในสถานที่อื่นบ้าง					

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เฉย ๆ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
15. จำนวนนักศึกษาที่มากเกินพอดี มีส่วนทำให้ การเรียนของข้าพเจ้าไม่บรรลุผลตาม ที่ต้องการ					
16. จำนวนนักศึกษาในห้อง เรียนแออัดมาก					
17. อากาศในห้อง เรียนร้อนและอบอ้าว					
18. มีเสียงรบกวนจากข้างนอกเข้ามาใน ห้องเรียนเสมอ					
19. มหาวิทยาลัยควรจัดสนามกีฬา ให้ มากขึ้น					
20. มหาวิทยาลัยควรย้าย ที่ทำการทั้งหมดไป ตั้งในสถานที่แห่งใหม่					

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

ภาคผนวก ข

คุณภาพของแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข
คุณภาพของแบบสอบถาม

1. แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ

ข้อที่	ค่าอำนาจ จำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจ จำแนก (t)
ทักษะที่มีต่อสภาพแวดล้อม ในห้องเรียน		ทักษะที่มีต่อสภาพแวดล้อมใน กลุ่มเพื่อน	
1	4.2053	1	2.7215
2	2.5539	2	2.4309
3	2.6342	3	3.7912
4	2.7798	4	3.0600
5	4.0796	5	2.3178
6	2.4554	6	2.1866
7	5.6497	7	2.4897
8	3.1242	8	3.5565
9	3.7684	9	2.3688
10	2.5762	10	2.9123
11	3.6263	11	2.0231
12	2.9884	12	2.4008
13	3.2059	13	3.8347
14	3.1783	14	2.0458
15	2.4749	15	2.7667

ข้อที่	ค่าอำนาจ จำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจ จำแนก (t)
16	2.6473	16	2.5999
17	4.6806	17	3.8202
18	2.5374	18	3.3455
		19	6.5497
		20	4.1816
ทักษะที่มีต่อสภาพแวดล้อม เกี่ยวกับการบริหาร		ทักษะที่มีต่อสภาพแวดล้อม เกี่ยวกับอาคารสถานที่	
1	3.2373	1	3.5060
2	3.0984	2	2.5562
3	4.2363	3	3.0640
4	2.6772	4	3.5878
5	4.5623	5	2.1910
6	5.2457	6	3.1904
7	3.2014	7	2.9133
8	3.9487	8	3.2105
9	4.0000	9	4.4982
10	3.3582	10	3.3289
11	3.3717	11	5.4719
12	2.5851	12	5.5231
13	5.3122	13	4.4191

ข้อที่	ค่าอำนาจ จำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจ จำแนก (t)
14	3.0697	14	3.6886
15	2.2134	15	3.1795
16	4.2043	16	5.1281
17	3.0244	17	5.5350
18	3.2313	18	2.7816
19	3.4597		
20	2.4944		

$$t_{.05} = 2.000$$

2. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.9465